Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelma 2030

Sisällysluettelo

1. Johdanto 3
2. Miksi kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen on tärkeää? 4
3. Kävelyn ja pyöräliikenteen nykytila Lopella 5
4. Ohjelman tavoitteet 9
   - 4.1 Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tavoitteet 10
   - 4.2 Pyöräliikenteen tavoiteverkko 12
   - 4.3 Tärkeimmät kävely-ympäristöt 16
5. Ohjelman toimenpiteet 17
   - 5.1 Infrastruktuuri ja olosuhteet 19
   - 5.2 Asenteet ja liikkumistottumukset 26
   - 5.3 Pyörämatkailu 28
   - 5.4 Rahoitus ja resurssit 29
6. Toimenpiteiden seuranta ja vaikutusten arviointi 30

LIITE 1. Ehdotus Lopen yhtenäiskoulun saattoliikenteen ja pysäköinnin järjestelyjen selkeyttämiseksi 31

1. Johdanto

Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelma on kunnan ensimmäinen aktiivista ja kestävää liikkumista edistävä strategia. Ohjelman tavoitteena on luoda suuntaviivat kävelyn ja pyöräliikenteen systemaattiselle ja pitkäjänteiselle edistämistyölle Lopella. Lopen kunnan tavoitteena on tarjota asukkailleen hyvinvointia, arjen toimivuutta ja turvallisuutta tukeva elinympäristö. Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden kehittämisellä voidaan osaltaan vastata tähän tavoitteeseen.

Jalankulku- ja pyörämatkojen osuuden kasvattaminen on asetettu myös yhdeksi tärkeimmistä valtakunnallisista tavoitteista liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Vuoteen 2030 mennessä jalankulku- ja pyörämatkoille tavoitellaan 30 % kasvua vuoden 2016 tasoon verrattuna. Pyöräliikenteen infrastruktuurin laadun parantaminen on yksi keskeinen keino tavoitteen saavuttamiseksi. Pyöräliikenteen laatutasoa nostamalla paranevat myös jalankulun olosuhteet.

Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelmassa määritettyjen toimenpiteiden avulla pyritään lisäämään omin lihasvoimin tapahtuvan liikkumisen turvallisuutta ja houkuttelevuutta kaikenikäisten loppilaisten keskuudessa. Ohjelman lähivuosien infrastruktuuriin kohdistuvat toimenpiteet keskittyvät erityisesti kirkonkylään sekä Launosten ja Läyliäisten kylätaajamiin. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on mahdollistaa turvalliset jalankulun ja pyöräliikenteen reitit myös taajamien välillä. Lisäksi ohjelmassa on määritetty asenteisiin ja liikkumistottumuksiin sekä pyörämatkailun kehittämiseen kohdistuvia toimenpiteitä.

Työtä on ohjannut ohjausryhmä, jossa ovat olleet edustettuina Lopen kunnasta Anne Haakana, Eija Heinonen, Tapio Jokela, Tiina Ojanen, Tuula Pirinen, Satu Suomalainen, Mira Sydänmaa ja Pekka Säteri. Lisäksi ohjausryhmään on osallistunut Herkko Jokela Uudenmaan ELY-keskuksesta. Työssä konsulttina on toiminut WSP Finland Oy. Konsultilla kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelman laadinnasta ovat vastanneet Laura Poskiparta, Leila Soinio ja Riikka Kallio.

Ohjelman laatiminen alkoi maaliskuussa 2022 ja ohjelma valmistui marraskuussa 2022. Työssä toteutettiin asukaskysely huhti-toukokuussa 2022 sekä päättäjätilaisuus ja poikkihallinnollinen työpaja viranhaltijoille syyskuussa 2022.

2. Miksi kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen on tärkeää?

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen tukee ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja fyysistä toimintakykyä. Lisääntynyt kävely ja pyöräily tuottavat positiivisia terveysvaikutuksia niin yksilölle itselleen, kunnalle säästyneinä terveydenhuollon kustannuksina kuin työnantajille vähentyneinä sairaspoissaoloina.

Terveyden edistäminen

Säännöllinen liikkuminen kävellen ja pyöräillen lisää arkiliikuntaa, mikä samalla parantaa mielialaa ja vähentää stressiä. Vain 20 % suomalaisesta aikuisväestöstä saa riittävän määrän terveysliikuntaa. Noin 30 minuuttia kävelyä tai pyöräilyä päivässä täyttää viikoittaisen liikuntasuosituksen.

Päästöttömyys

Kävellen ja pyörällä liikkuminen on ympäristölle ystävällistä, sillä kulkumuodot eivät aiheuta liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä, ilmanlaadun kannalta haitallisia pienhiukkaspäästöjä eivätkä tuota liikennemelua. Kävelyn ja pyöräilyn lisääminen edistää niin kansainvälisten, kansallisten kuin kuntatasonkin energia-, ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Turvallisuuden lisääntyminen

Laadukkaat kävelyn ja pyöräliikenteen järjestelyt parantavat liikkumisen turvallisuutta, houkuttelevuutta ja ympäristön viihtyisyyttä. Oleellista on liikenneympäristö, joka ohjaa käyttäytymään liikennesääntöjen mukaan ja muita kunnioittavasti. Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden kehittäminen turvallisemmiksi vähentää myös kaatumis- ja liukastumistapaturmia.

Tasa-arvoisuus

Koetut liikenteen vaarat ovat yksi merkittävä syy lasten elinpiirin kaventumiseen Suomessa. Turvalliset kävely- ja pyöräily-ympäristöt laajentavat erityisesti lasten ja nuorten, mutta myös iäkkäiden elinympäristöä. Kävely ja pyöräily ovat molemmat myös edullisia tapoja liikkua tehden arjen liikkumisesta tasa-arvoisempaa.

3. Kävelyn ja pyöräliikenteen nykytila

MAANKÄYTTÖ JA REITIT

Lopen asukasluku vuoden 2021 lopussa oli 7 790 asukasta. Loppi sijaitsee Etelä-Hämeessä kantatien 54 varrella. Lopen asutus keskittyy kolmeen taajamaan: Lopen kirkonkylään, Launosiin ja Läyliäisiin. Lopella on yhteensä seitsemän koulua, joista neljä on oppilasmääriltään pieniä kyläkouluja (kuva 1). Lopen kirkonkylällä sijaitsee koulu- ja urheilukeskittymä, sekä muita kunnallisia ja kaupallisia palveluita.

Lopen nykyiset jalankulku- ja pyörätiet sijoittuvat taajamiin. Lopen kirkonkylässä jalankulun ja pyöräliikenteen pääväylät sijaitsevat Jokiniementiellä, Yhdystie-Pilpalantiellä ja Kauppatiellä, Launosissa Kartanontiellä ja Läyliäsissä Läyliäistenraitilla. Jalankulun ja pyöräliikenteen pääväylät kuuluvat Uudenmaan ELY-keskuksen vastuulle, lukuun ottamatta Kauppatietä, joka on kunnan vastuulla oleva tie. Taajamissa sijaitsevilla jalankulun ja pyöräliikenteen väylillä on epäjatkuvuuskohtia, liian kapeita osuuksia sekä turvattomia tienylityksiä. Lisäksi päällyste on monin paikoin huonossa kunnossa.

Launonen sijaitsee noin 10 kilometrin päässä ja Läyliäinen noin 12 kilometrin päässä Lopen kirkonkylästä. Taajamien välillä ei nykytilassa ole jalankulku- ja pyörätietä, ja kävellen ja pyörällä liikkuminen maantien 132 ja kantatien 54 varrella koetaan turvattomaksi.

AJONOPEUDET JA LIIKENNETURVALLISUUS

Uudenmaan ELY-keskuksen siirrettävien nopeusnäyttötaulujen avulla tehtyjen ajonopeusmittausten mukaan ajonopeudet olivat vuosina 2020 ja 2021 useissa mittauspisteissä nopeusrajoituksiin nähden liian korkeita. Esimerkiksi Kartanontiellä 59 %, Jokiniementiellä 45 %, Läyliäistenraitilla 65 % kuljettajista ajoi ylinopeutta vuoden 2021 mittauksissa. Korkeat ajonopeudet heikentävät merkittävästi pyöräillen ja jalan liikkuvien turvallisuutta, sekä lisäävät onnettomuuksien todennäköisyyttä ja vakavuutta. Ajoneuvoliikenteen rauhoittaminen taajamissa on tärkeimpiä toimenpiteitä, jolla kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta ja houkuttelevuutta voidaan parantaa.

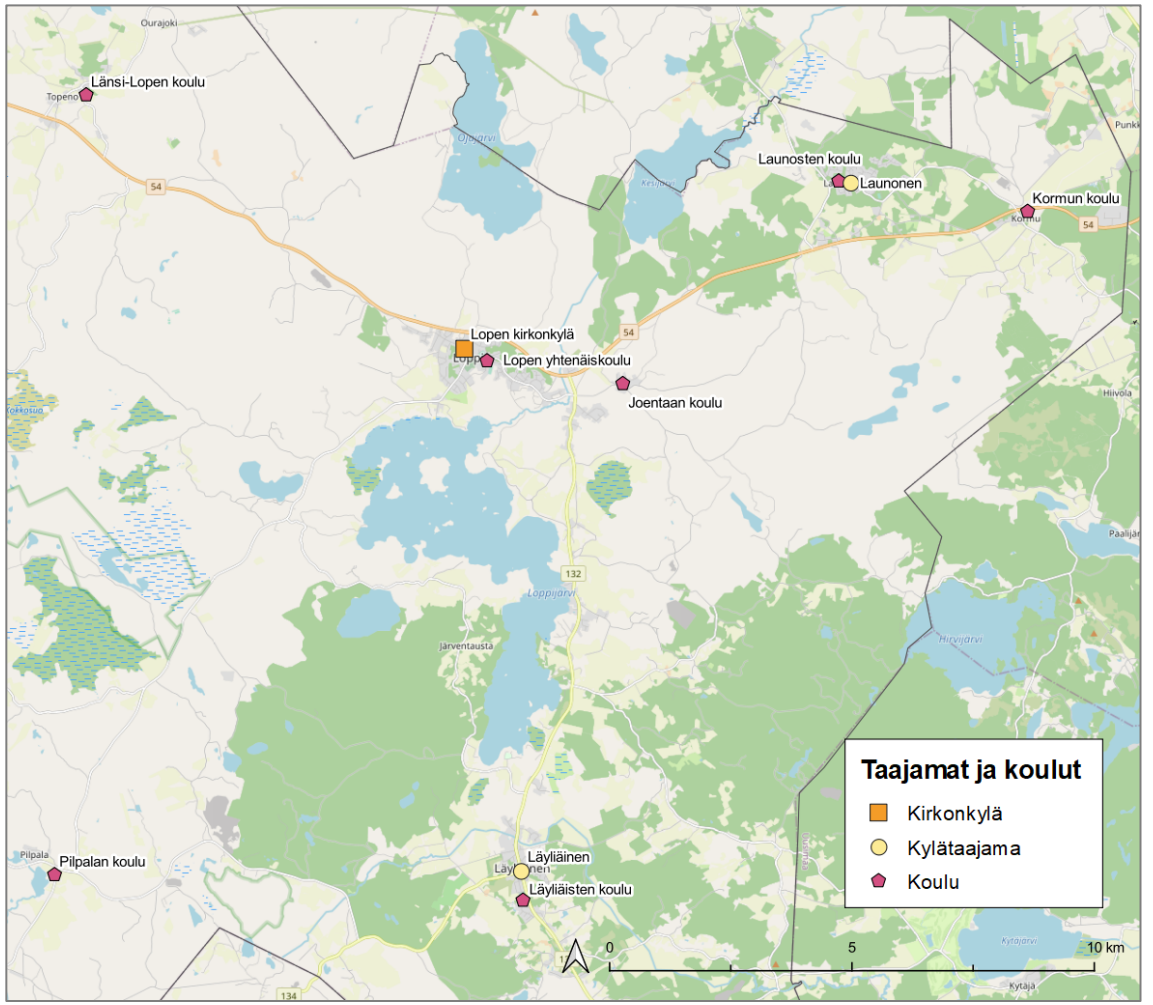

Kuva 1. Lopen taajamien ja koulujen sijainnit.

3. Kävelyn ja pyöräliikenteen nykytila

LOPPILAISTEN LIIKKUMINEN

Loppilaisten liikkumista on arvioitu viimeksi vuoden 2016 valtakunnallisessa henkilöliikennetutkimuksessa, johon Riihimäen seutu osallistui lisäotoksella. Tutkimuksen mukaan Lopen jalankulun kulkutapaosuus on 21 % ja pyöräilyn 5 %.

Riihimäen seudun asukkaat tekivät keskimäärin 2,7 matkaa vuorokaudessa ja niiden keskipituus oli 18 kilometriä. Pyöräliikenne on tyypillinen lyhyiden arkimatkojen kulkumuoto. Pyörämatkat ovat useimmiten alle kolme kilometriä pitkiä, millä on myös suurin pyöräliikenteen kasvupotentiaali (kuva 3). Pyörää käytetään vielä melko usein alle seitsemän kilometrin matkoilla, mutta sitä pidemmillä matkoilla pyörän käyttö vähenee ja Riihimäen seudulla yli 7 km matkoja ei tehdä juuri lainkaan. Sähköpyörien yleistyminen ja pyöräliikenteen väylien laatutason paraneminen voi tulevaisuudessa lisätä myös pidempien pyörämatkojen määrää ja vähentää vastaavasti automatkoja.

- **Jalankulkumatkat:** Jalankulkumatkojen keskipituus Riihimäen seudulla on 1,7 km. Yli puolet jalankulkumatkoista on alle kilometrin mittaisia.
- **Pyörämatkat:** Pyörämatkojen keskipituus Riihimäen seudulla on 2,4 km. Pyörällä tehtävistä matkoista noin 70 % on alle 2 km pituisia.

Riihimäen seudulla merkittävä osa jalankulku- ja pyörämatkoista on kotoa alkavia lenkkejä. Tämän lisäksi jalan ja pyörällä liikutaan usein siirryttäessä vapaa-ajan kohteesta toiseen sekä ostos- ja asiointipaikasta toiseen (Seutujulkaisu HLT2016, Riihimäen seutu).

Potentiaalia pyöräliikenteen lisäämiselle on erityisesti Lopen taajamien sisäisessä liikkumisessa. Lopen taajamien väliset etäisyydet ovat pitkiä, noin 10-12 kilometriä ja yhteysväleillä on puutteita turvallisissa pyöräilyreiteissä. Tilastokeskuksen vuoden 2020 tietojen mukaan Lopen työllisistä työssäkävijöistä lähes 65 % käy töissä Lopen ulkopuolella. Lopen ulkopuolelle suuntautuvassa liikkumisessa erityisesti Launosten ja Riihimäen välillä (n. 10 km) on potentiaalia pyörämatkojen lisäämiseen, mutta nykytilanteessa yhteysväliltä puuttuu turvalliset pyöräilyreitit.

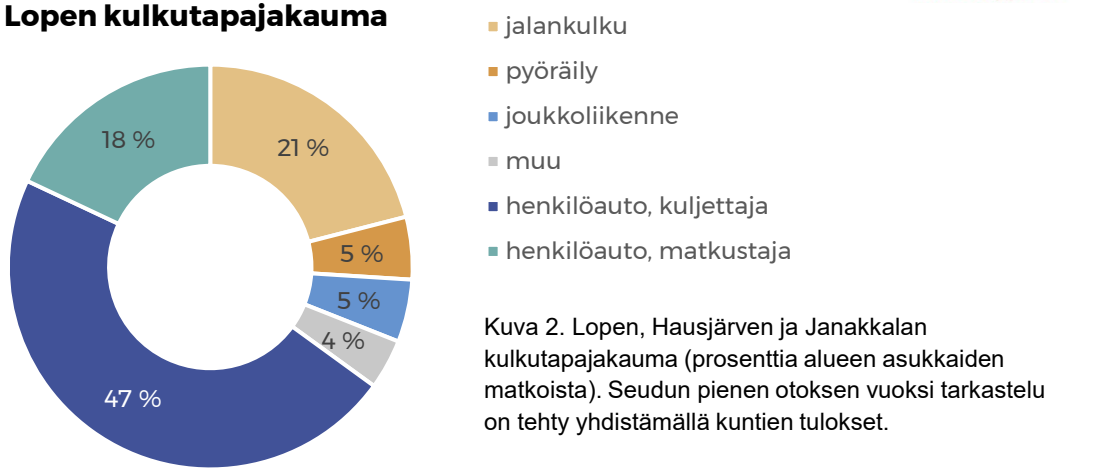

Kuva 2. Lopen, Hausjärven ja Janakkalan kulkutapajakauma (prosenttia alueen asukkaiden matkoista). Seudun pienen otoksen vuoksi tarkastelu on tehty yhdistämällä kuntien tulokset.

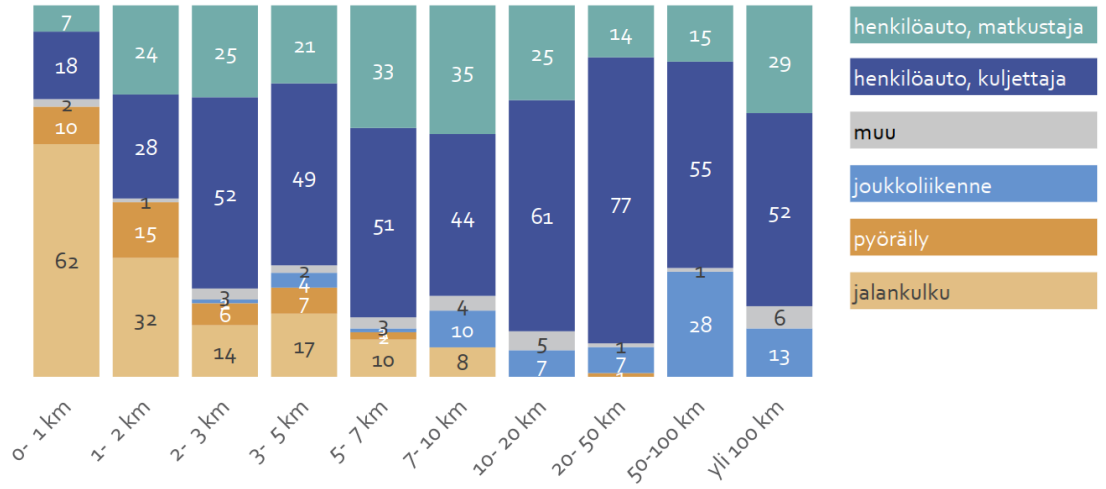

Kuva 3. Kulkutapaosuudet matkan pituuden mukaan (prosenttia pituusluokan matkoista). Lähde: seutujulkaisu HLT2016, Riihimäen seutu

3. Kävelyn ja pyöräliikenteen nykytila

ASUKKAIDEN LIIKKUMISTOTTUMUKSET

Osana edistämisohjelman laadintaa kartoitettiin Lopen kunnan asukkaiden näkemyksiä kävelyn ja pyöräliikenteen nykyisistä olosuhteista sekä kehittämistarpeista asukaskyselyn avulla. Kysely toteutettiin huhtikuussa 2022 ja siihen vastasi yhteensä 309 henkilöä. Kyselyyn vastanneista 68 % asui Lopen kirkonkylän, Launosten ja Läyliäisten alueilla. Vastaajista 69 % oli naisia. Vastaajista 44 % oli iältään 35–49-vuotiaita ja 27 % oli 50–64-vuotiaita.

Vastaajien yleisimmät liikkumismuodot sekä kesäisin että talvisin olivat kävely ja henkilöauto. Kesäisin 65 % vastaajista käveli päivittäin tai useita kertoja viikossa. Noin 90 % vastaajista käytti henkilöautoa päivittäin tai useita kertoja viikossa sekä kesäisin että talvisin. Kesällä pyörää käytti päivittäin tai useita kertoja viikossa 41 % vastaajista, kun taas talvisin pyörää käytti vain 4 % vastaajista. Vastausten perusteella pyörää käytetään muita kulkumuotoja useammin satunnaisilla, kerran viikossa tai kerran kuukaudessa tapahtuvilla matkoilla.

Vastausten perusteella pyörän käyttö painottuu Lopella eniten vapaa-ajan liikkumiseen. Vastaajien pääasialliset syyt pyöräilyyn olivat ulkoilu ja virkistys sekä myönteiset vaikutukset fyysiseen kuntoon ja terveyteen. Vastaajien mielestä pyöräily koettiin myös käteväksi tavaksi liikkua.

TYYTYVÄISYYS OLOSUHTEISIIN

Kysyttäessä asukkaiden tyytyväisyyttä kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteisiin selvästi tyytyväisimpiä ollaan kävely- ja pyöräily-ympäristön miellyttävyyteen. Vastauksessa kuitenkin korostuu vastaajien tyytymättömyys erityisesti Lopen jalkakäytävien ja pyöräteiden määrään, niiden kuntoon ja laatutasoon sekä liikenneturvallisuuteen. Kävelyn osalta nousi lisäksi esille tyytymättömyys istumapaikkojen ja penkkien määrään. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella myös pyörällä liikkumista Lopella vaikeuttaa selvästi eniten pyöräteiden puute tai liian kapea piennar sekä turvattomuuden tunne liikenteessä.

Mitkä tekijät omalla kohdallasi vaikeuttavat pyörällä liikkumista?
(valitse 1–3 tekijää)

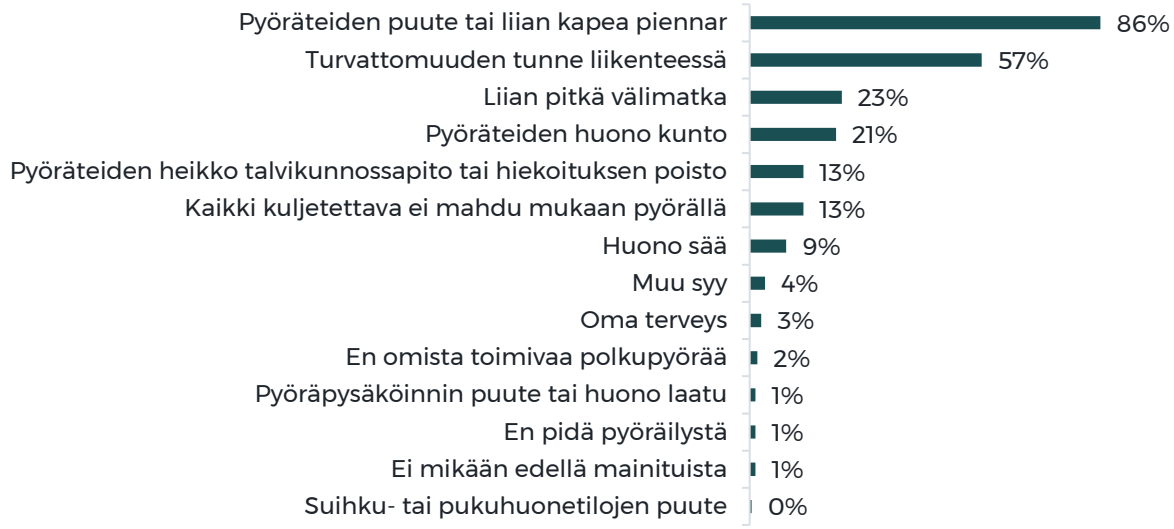

- **80 % vastaajista panostaisi kävelyn** olosuhteisiin merkittävästi tai hieman nykyistä enemmän.
- **90 % vastaajista panostaisi pyöräilyn** olosuhteisiin merkittävästi tai hieman nykyistä enemmän.

3. Kävelyn ja pyöräliikenteen nykytila

ASUKKAIDEN ENITEN KÄYTTÄMÄT REITIT

Kyselyn avulla kartoitettiin myös asukkaiden eniten käyttämiä kävely- ja pyöräreittejä (kuvat 4 ja 5). Vastausten perusteella kävelyn käytetyimpiä reittejä ovat taajamien sisäiset reitit, joihin lukeutuvat myös pienemmät tonttikadut ja hiekkatiet. Pyöräilyn käytetyimpiä reittejä taas ovat taajamien pää- ja kokoojakadut, kirkonkylän ja Läyliäisten välinen yhteys, sekä Launosista Riihimäelle johtavat reitit. Asukkaiden kartalle merkkaamien käytetyimpien reittien avulla pystyttiin tunnistamaan pyöräliikenteen tärkeimmät yhteydet sekä jaottelemaan reitit hierarkkisesti pää- ja aluereitteihin.

KEHITTÄMISTARPEET

Kyselyn lopussa vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle kohteita, joissa kävely- ja pyöräily-ympäristöä sekä pyöräpysäköintiä tulisi kehittää. Kävelyyn ja pyöräilyyn liittyvien kehityskohteiden osalta merkittävä osa vastauksista koski Lopen maantieosuuksia, joihin kohdistuneissa karttamerkinnöissä korostuivat jalankulku- ja pyöräteiden puute, pientareiden kapeus, sekä heikko tai puuttuva valaistus. Taajama-alueilla vastauksissa korostuivat turvattomat tienylitykset ja risteysjärjestelyt, jalankulku- ja pyöräteiden puute, huonokuntoiset päällysteet sekä penkkien ja levähdyspaikkojen vähäisyys. Vastausten perusteella eniten panostusta toivotaan erityisesti taajamien välisten puuttuvien yhteyksien toteuttamiseen sekä tienylitysten turvallisuuden ja valaistuksen parantamiseen.

Vastaajat merkkasivat kartalle yli 650 kehittämisehdotusta, joita hyödynnettiin tässä työssä esitettyjen kehittämistoimenpiteiden määrittelyssä.

Asukaskyselyn tulosten perustella voidaan todeta, että kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseksi Lopella tulee panostaa nykyisen verkoston laadun parantamisen lisäksi verkoston laajentamiseen. Verkostoa tulisi laajentaa erityisesti niille alueille, joilta turvalliset jalankulun ja pyöräliikenteen yhteydet puuttuvat kokonaan.

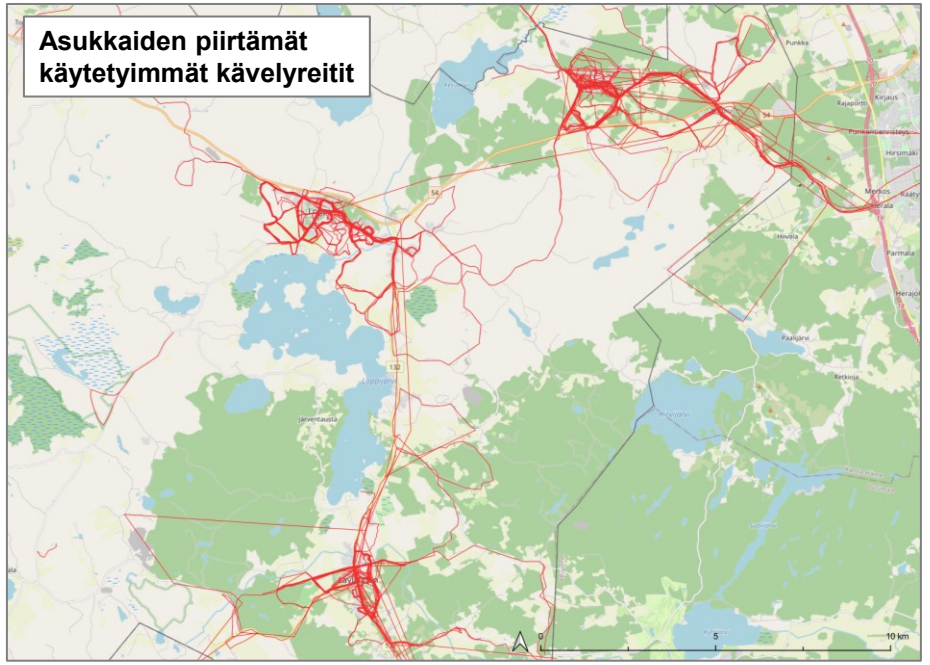

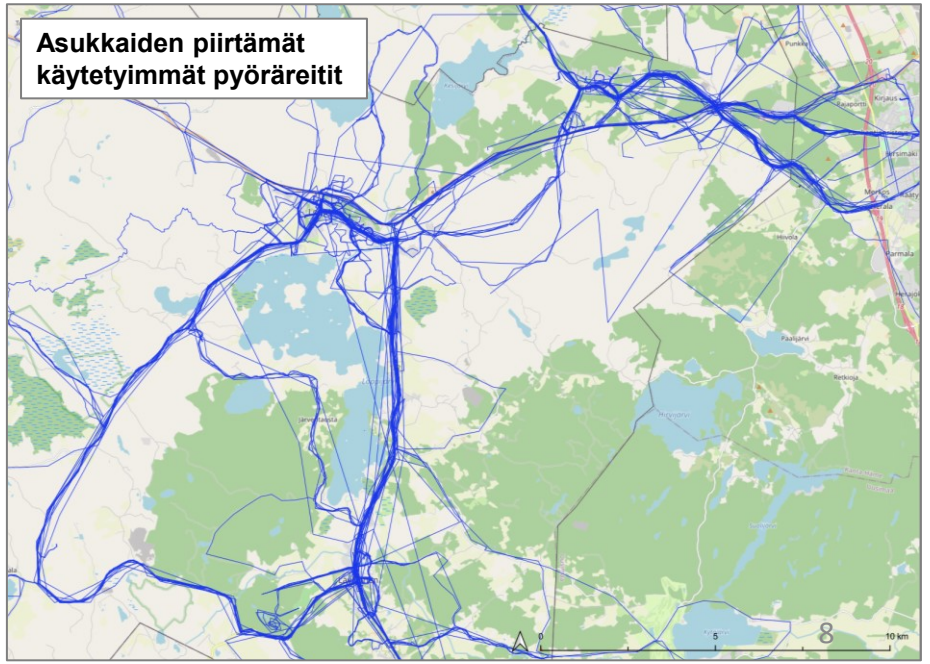

Kuvat 4–5. Asukaskyselyssä vastaajien piirtämät käytetyimmät kävely- ja pyöräreitit.

4. Ohjelman tavoitteet

4.1 Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tavoitteet

4.2 Pyöräliikenteen tavoiteverkko

4.3 Tärkeimmät kävely-ympäristöt

4.1 Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tavoitteet

Jalankulun ja pyöräliikenteen edistämiselle ja kulkutapaosuuden kasvattamiselle on asetettu valtakunnallisia tavoitteita, joiden toteuttamisessa kunnat ovat avainasemassa. Tavoitteiden taustalla ovat hallitusohjelmassa asetetut kansalliset päästövähennystavoitteet, joiden mukaan Suomi puolittaa kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2005.

Vuonna 2018 valmistuneessa valtakunnallisessa kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelmassa on asetettu tavoitteeksi lisätä kävellen ja pyörällä tehtyjen matkojen osuutta 30 % vuoden 2016 tasoon verrattuna, mikä tarkoittaa yli 450 miljoona uutta kävellen ja pyörällä tehtävää matkaa. Näistä matkoista vähintään puolen tulisi tulla siirtymänä henkilöautomatkoista. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi kävelyä ja pyöräliikennettä on edistettävä kaikissa kunnissa.

Tässä työssä määritettiin ensimmäisen kerran Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen tavoitteet. Tavoitteet on esitetty tarkemmin seuraavalla sivulla. Tavoitteet on jaettu päätavoitteeseen, jota tukee neljään eri teemaan jaetut alatavoitteet. Teemat ovat 1) infrastruktuuri ja olosuhteet, 2) asenteet ja liikkumistottumukset, 3) pyörämatkailu sekä 4) rahoitus ja resurssit. Alatavoitteet tarkentavat kävelyn ja pyöräliikenteen haluttua roolia kunnan liikennejärjestelmässä.

Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tavoitteet muodostettiin yhdessä työn ohjausryhmän kesken työpajamuotoisena työskentelynä. Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden ja määrien kasvattaminen vaatii useiden eri toimialojen panosta ja yhteistyötä, jonka vuoksi edistämistyölle oli tärkeää löytää yhteiset tavoitteet, joihin kaikki tahot voivat sitoutua.

4.1 Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen tavoitteet

- ❖ KÄVELYN JA PYÖRÄLIIKENTEEN EDISTÄMINEN LOPELLA TUKEE ASUKKAIDEN HYVINVOINTIA.
- ❖ KÄVELLEN JA PYÖRÄLLÄ LIIKKUMINEN ON HELPPOA JA TURVALLISTA KAIKILLE.
- ❖ LOPELLA ON MYÖNTEINEN JA INNOSTUNUT ASENNE OMIN LIHASVOIMIN LIIKKUMISEN LISÄÄMISEEN.

INFRASTRUKTUURI JA OLOSUHTEET

VÄYLIEN HYVÄ LAATU JA TURVALLISET YLITYSKOHDAT

- Asukkaiden lähiliikkumisympäristöt keskustassa ja kyläalueilla ovat turvallisia, esteettömiä ja viihtyisiä.
- Kävely- ja pyöräteiden hyvä talvihoito mahdollistaa jalankulun ja pyöräilyn ympäri vuoden.

TURVALLISET KOULUMATKAT

- Lapset ja nuoret kulkevat lyhyet koulumatkansa ensisijaisesti kävellen ja pyörällä. Saattoliikenne osoitetaan turvallisen kävelymatkan päähän koulusta.
- Tienylitykset turvataan autoliikennettä rauhoittamalla, suojatiejärjestelyjä ja näkemiä parantamalla sekä alikulkuja rakentamalla.

LÄHIPALVELUJEN HYVÄ SAAVUTETTAVUUS

- Lopen keskustan palvelut on helposti saavutettavissa kävellen ja pyörällä. Saavutettavuutta parannetaan laajentamalla kävely- ja pyöräliikenneverkostoa lähimpiin kylätaajamiin.
- Pyöräliikenteen pää- ja aluereitit muodostavat jatkuvan ja yhtenäisen verkoston.

ASENTEET JA LIIKKUMISTOTTUMUKSET

JATKUVA JA MÄÄRÄTIETOINEN EDISTÄMISTYÖ

- Lopen kunta kannustaa asukkaita aktiivisiin ja kestäviin liikkumisvalintoihin järjestämällä vuosittain kävelyn ja pyöräliikenteen kampanjoita ja tapahtumia.
- Kävelyn, pyöräliikenteen ja liikenneturvallisuuden edistämistyöstä tehdään jatkuvaa ja kuntalaisille näkyvää toimintaa.
- Kestävän ja turvallisen liikkumisen liikkumiskasvatuksesta tehdään jatkuvaa toimintaa kouluissa. Viestinnässä tuodaan esiin kävelyn ja pyöräliikenteen hyötyjä myös lasten ja nuorten vanhemmille.

PYÖRÄMATKAILU

TUNNETUT PYÖRÄMATKAILUTUOTTEET

- Lopen retki- ja maastopyöräilyreittien infra, opastus ja palvelut muodostavat houkuttelevan pyörämatkailutuotteen.
- Pyörämatkailu on osa Lopen imagoa ja kuntaviestintää.

VAHVA YHTEISTYÖ PAIKALLISTEN YRITYSTEN KANSSA

- Pyörämatkailijoille tarjottavia erilaisia palveluja kehitetään ja edistetään tiiviissä yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa.

RAHOITUS JA RESURSSIT

KÄVELYN JA PYÖRÄLIIKENTEEN RIITTÄVÄT RESURSSIT

- Kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuurin kehittämisen rahoitus ja resurssit turvataan.
- Kävelyn ja pyöräliikenteen rahoituksessa hyödynnetään valtion avustuksia .
- Vahvistetaan yhteistyötä ELY-keskuksen kanssa kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden ja turvallisen liikkumisen edellytysten parantamiseksi.

4.2 Pyöräliikenteen tavoiteverkko

PYÖRÄLIIKENTEEN VERKON HIERARKIA

Hyvä pyöräliikenteen verkko on looginen, jatkuva ja helposti ymmärrettävä. Parhaimmillaan pyöräliikenteen yhteys on ajallisesti autoliikenteen yhteyttä nopeampi, jolloin pyöräily voidaan nähdä kilpailukykyisenä vaihtoehtona henkilöautolle.

Lopen pyöräliikenteen tavoiteverkko muodostuu pääreiteistä ja aluereiteistä, jotka yhdistävät tärkeimpiä pyöräliikennettä synnyttäviä kohteita toisiinsa (kuva 6). Karttakuva Lopen pyöräliikenteen tavoiteverkosta on esitetty seuraavalla sivulla.

- **Pääreitit** ovat käytetyimpiä ja laadultaan korkeatasoisimpia pyöräliikenteen reittejä. Pääreitit yhdistävät paljon liikkumista synnyttäviä toimintoja toisiinsa. Pääreitit ovat yhtenäisiä ja jatkuvia, ja ne mahdollistavat myös nopean pyöräilyn. Laadukas kunnossapito takaa sen, että pyöräily pääreiteillä on miellyttävää myös talvisin.
- **Aluereitit** ovat hieman vähemmän vilkkaita, mutta edelleen merkittäviä pyöräliikenteen yhteyksiä. Aluereitit yhdistävät alueen sisällä olevat toiminnot pääreitteihin, sekä asuinalueet keskustaan tai keskustaan johtaviin pääreitteihin. Myös aluereiteillä laatuvaatimukset ovat korkeat, mutta hieman pääreittejä alhaisemmat. Yhdessä pääreitit ja aluereitit muodostavat yhtenäisen ja loogisen verkoston.
- **Paikallisreiteiksi** luokitellaan kaikki muut pyöräliikenteelle sallitut väylät. Nämä reitit ovat usein asuinalueiden sisällä kulkevia jalankulun ja pyöräilyn reittejä, ulkoilureittejä tai tonttikatuja, joilla pyöräily tapahtuu ajoradalla. Myös maanteiden pientareet lukeutuvat paikallisreitteihin. Paikallisreitit on jätetty tämän työn verkostotarkastelun ulkopuolelle.

Pyöräliikenteen hierarkkisen tavoiteverkon määrittely mahdollistaa pyöräliikenteen infrastruktuurin pitkäjänteisen kehittämisen ja verkoston huomioon ottamisen kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa. Tavoiteverkon määrittely mahdollistaa tulevien vuosien investointien ja parannustoimenpiteiden kohdistumisen pyöräliikenteen kannalta tärkeimmille reiteille. Tavoiteverkko ohjaa myös hoidon ja ylläpidon priorisointia.

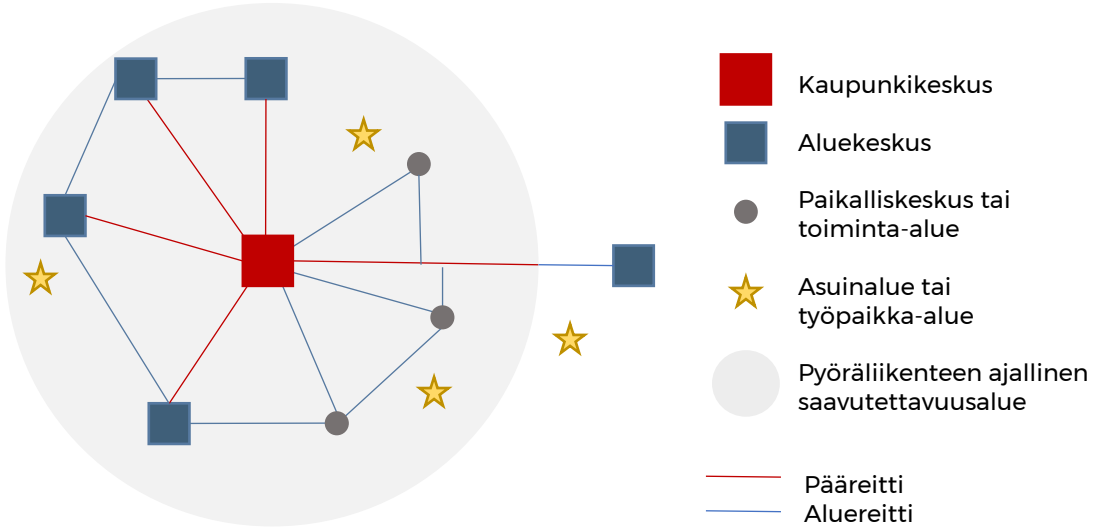

Kuva 6. Pyöräliikenteen pääverkon toiminnallinen luokitus (Pyöräliikenteen suunnittelu, Väyläviraston ohjeita 18/2020)

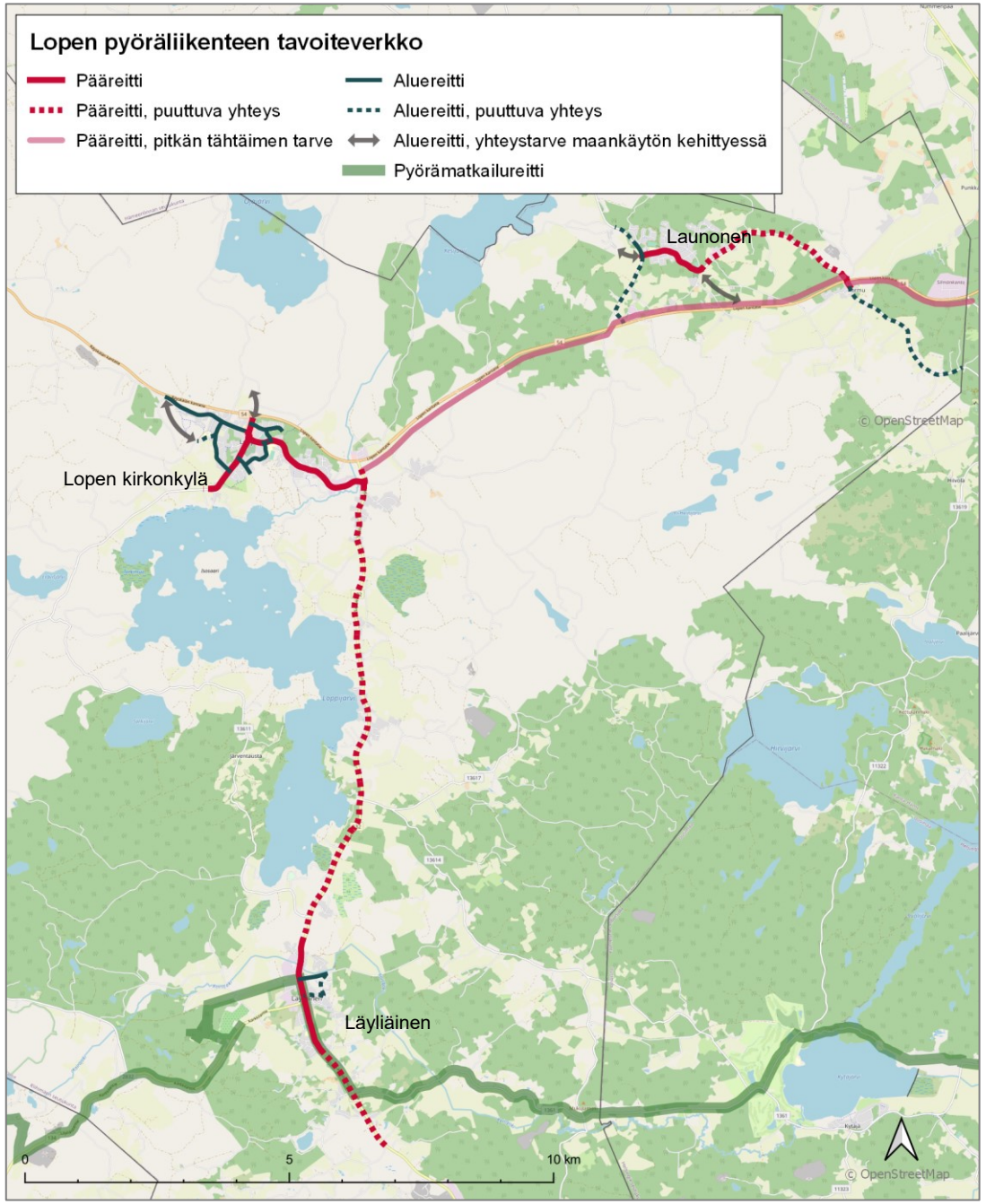

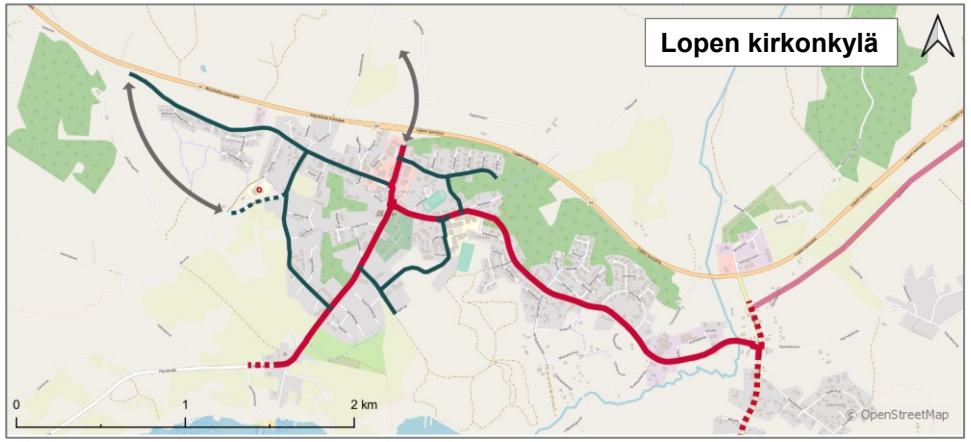

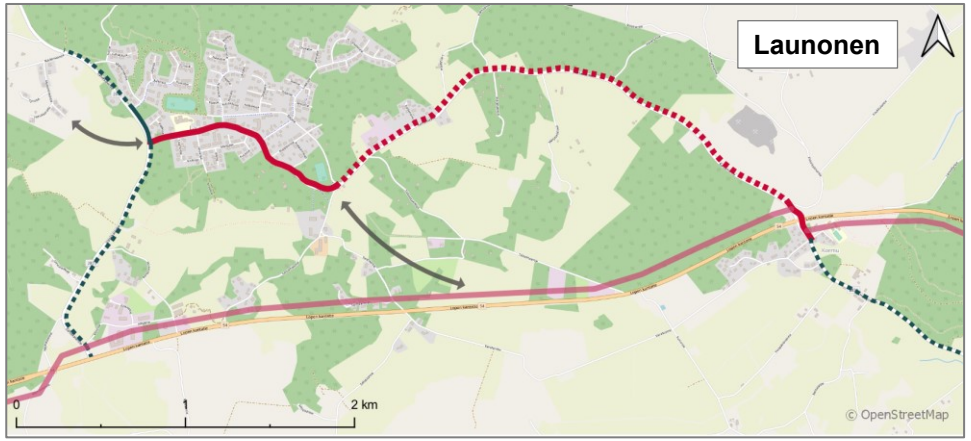

Kuvat 7–10. Lopen pyöräliikenteen tavoiteverkko.

4.2 Pyöräliikenteen tavoiteverkko

PYÖRÄLIIKENTEEN SUUNNITTELUPERIAATTEET

Polkupyörä on ajoneuvo, jonka nopeus ja ajallinen saavutettavuus ovat kävelyä suurempia. Näin ollen kävelyä ja pyöräliikennettä tulee edistää omina kulkumuotoinaan, sillä pyörä on toiminnallisesti lähempänä autoa kuin jalankulkijaa. Erityisesti rakennetulla alueella matkanopeuden suhteellinen ero jalankulkijan ja pyöräilijän välillä on suurempi kuin pyöräilijän ja auton välillä.

Laadukkaan pyöräliikenteen verkon ominaisuuksia ja suunnittelukriteereitä ovat turvallisuus, suoruus, yhdistävyys, vaivattomuus ja miellyttävyys. Pääreittejä priorisoidaan suhteessa muihin pyöräreitteihin suunnitteluratkaisuiden ja ylläpidon laadun suhteen. Pääreitit suunnitellaan suoriksi ja tasaisiksi, ja pyöräilyn sujuvuutta pyritään tarvittaessa lisäämään alikulkuja rakentamalla. Lisäksi pääpyöräreitit valaistaan hyvin, ja niiden talvihoito on laadukkaampaa, kuin muilla pyöräreiteillä.

Lähtökohtaisesti Lopen pää- ja aluereiteillä pyöräliikenne ja autoliikenne erotetaan toisistaan, mutta nopeusrajoituksiltaan ja liikennemääriltään rauhallisilla tontti- ja kokoojakaduilla myös sekaliikenne voi olla hyvä ratkaisu. Hyvät ja turvalliset pyöräliikenteen olosuhteet voidaankin saavuttaa myös ilman erillistä pyörätietä liikennettä rauhoittamalla.

Uusien ja kunnostettavien pyöräliikenteen reittien suunnittelussa Lopella suositellaan noudatettavaksi valtakunnallista pyöräliikenteen suunnitteluohjetta (Väyläviraston ohjeita 18/2020), jossa on määritetty erilaisiin liikenneympäristöihin parhaiten soveltuvat pyöräliikenteen ratkaisut (luku 4.1.2), väylien mitoitusperiaatteet (luku 4.5.9) ja tarkempia ohjeita risteysjärjestelyjen suunnitteluun (luku 5.7.1). Lopen liikenneympäristöihin parhaiten soveltuvat ratkaisut on kuvattu seuraavalla sivulla.

Laadukkaan pyöräliikenteen reitin ominaisuuksia:

Turvallisuus
- Mahdollisimman vähän pysähtymisiä: risteämisten vähäinen määrä, risteämisten selkeys, sujuvuus ja suoruus
- Liikennemuotojen erottelu tarpeen mukaisesti
- Kunnossapito on korkeimmassa luokassa ympäri vuoden
- Hyvä valaistus ja riittävät näkemät

Suoruus
- Nopeat, mielellään autoliikennettä lyhyemmät reitit
- Paikallisten kohteiden sujuva saavuttaminen pyörällä
- Pyörätien suoruus risteyksen yhteydessä

Yhdistävyys
- Reitin valinta on helppoa
- Pääreitit ovat loogisia, niiden seuraaminen on vaivatonta eikä eksymisen vaaraa ole
- Yhdenmukaiset järjestelyt

Vaivattomuus
- Päällysteen hyvä laatu, ei reunakiviä tai muita epätasaisuuksia
- Pyöräilijä on lähtökohtaisesti etuajo-oikeutettu liikkuja
- Kuivatus on toimiva
- Reittien esteettömyys

Miellyttävyys
- Maaston korkeuserojen välttäminen
- Tasoerottomuus, väylän tasaisuus
- Kunnossapito on korkeimmassa luokassa ympäri vuoden
- Hyvä valaistus ja riittävät näkemät

4.2 Pyöräliikenteen tavoiteverkko

PYÖRÄLIIKENTEEN SUUNNITTELUPERIAATTEET

Pyöräliikenteen ratkaisu on erilainen eri liikenneympäristössä. Tavoitteena on, että samantyyppisessä liikenneympäristössä käytetään yhtenäisiä pyöräliikenteen suunnitteluperiaatteita ja -ratkaisuja. Lopella pyöräliikenteen pääreitit kulkevat usein pääteiden varsilla, joten pyöräliikenteen ratkaisu on pääsääntöisesti yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä. Rauhallisessa liikenneympäristössä, jossa auto- ja pyöräliikenteen nopeudet ovat lähellä toisiaan suositellaan rauhoitettua sekaliikennettä. Rakentamattomassa ympäristössä voidaan käyttää kylätieratkaisua osuuksilla, jotka ovat valaistuja, nopeusrajoitus on alle 40 km/h ja keskimääräinen vuorokausiliikenne alle 3 000 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Uusia yhteyksiä toteutettaessa ja olemassa olevia reittejä parannettaessa pääreittien tavoitteellinen leveys on 4 metriä ja aluereittien 3,5 metriä. Muilla reiteillä yhdistetyn pyörätien ja jalkakäytävän leveys on 3 metriä. Pääreiteillä voidaan käyttää tiemerkintöjä parantamaan reitin valintaa; keskiviiva sekä pyöräilijä- ja kävelijämerkit liittymien yhteydessä.

Väljästi rakennettu liikenneympäristö

Tunnusmerkit Lopella

- Rakennukset eivät ole kiinni pyöräliikenteen väylässä, välissä usein kasvillisuutta
- Yleensä päätien, pääkadun tai kokoojakadun varrella

Ratkaisut

- Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä tien molemmin puolin

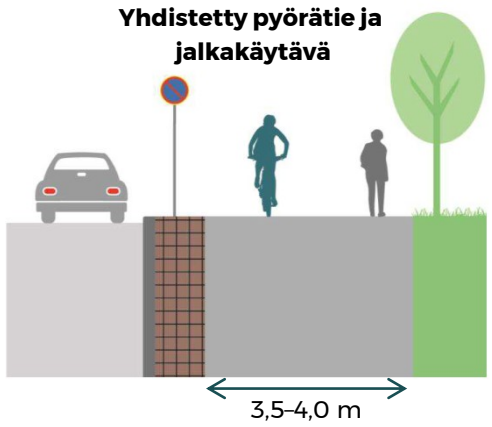

Rauhallinen liikenneympäristö

Tunnusmerkit

- Tonttikadut ja muut vähäliikenteiset tiet
- Autoliikenteen ja pyöräliikenteen nopeudet lähellä toisiaan
- Ajorata kapea, ei yleensä tiemerkintöjä

Ratkaisut

- Sekaliikenne, rauhallisen liikkumisen edellytysten tukeminen liikenneympäristöä ja mitoitusta muokkaamalla, jalankulku voidaan erotella jalkakäytävälle

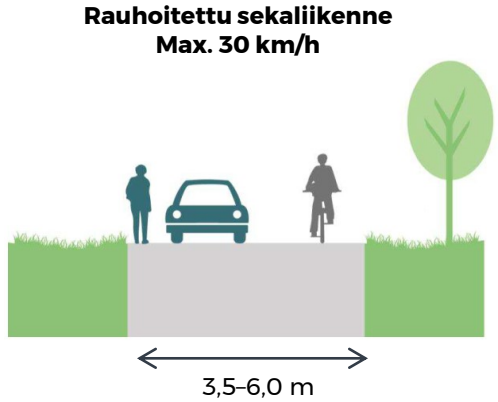

Rakentamaton liikenneympäristö

Tunnusmerkit

- Taajaman ulkopuoliset maanteiden varret ja yksityistiet
- Liikenteen vilkkaus ohjaa väylätyypin valintaa

Ratkaisut

- Piennar, yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä, rauhoitettu sekaliikenne (30 km/h) tai kylätie

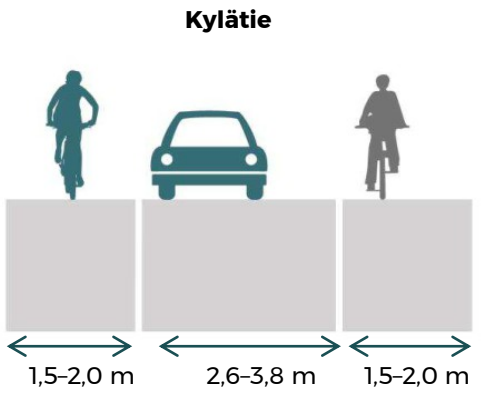

4.3 Tärkeimmät kävely-ympäristöt

KÄVELY-YMPÄRISTÖN TURVALLISUUS, VIIHTYISYYS JA ESTEETTÖMYYS

Jalankulun kannalta merkittävimmät ympäristöt ja reitit sijoittuvat Lopen kirkonkylään, jossa sijaitsee suurin osa kunnan kaupallisista ja julkisista palveluista. Kirkonkylässä sijaitsee myös urheilutoimintoja ja koulukeskus, jonne suuntautuu tärkeitä kävelyreittejä useista eri suunnista. Muita tärkeitä kävely-ympäristöjä ovat Launosten ja Läyliäisten kylätaajamat, erityisesti koulujen lähiympäristöt. Taajamien sisällä etäisyydet ovat lyhyitä, ja suurin osa taajamien asutuksesta sijoittuu yhden kilometrin saavutettavuusvyöhykkeelle taajaman keskustasta (kuvat 11–13). Kävellen tehtävien matkojen lisäämiselle on siis kunnassa potentiaalia.

Kävely eroaa muista kulkumuodoista hitautensa vuoksi. Miellyttävän rauhallinen ja viihtyisä jalankulkuympäristö on tärkeää, kun tavoitellaan kävelyn lisäämistä. Kävelyn houkuttelevuutta vähentävät muun muassa autoliikenteen aiheuttama melu ja ilmansaasteet sekä turvattomaksi ja esteelliseksi koettu ympäristö. Jalankulkijan turvallisuutta voidaankin parantaa erityisesti ajoneuvoliikennettä rauhoittamalla kävelyn kannalta merkittävillä alueilla. Keinoihin lukeutuvat nopeusrajoitusten alentaminen, läpiajon hillitseminen, hidaskadut ja pihakadut sekä korotetut suojatiet. Lisäksi jalankulkijan turvallisuutta voidaan lisätä hyvällä valaistuksella, risteysalueiden näkymiä parantamalla ja kulkuväyliä leventämällä. Näillä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa myös oppilaiden ja heidän vanhempiensa kokemuksiin koulumatkojen turvallisuudesta, ja vaikuttaa siten kävellen ja pyörällä tehtävien koulumatkojen määrään.

Kävely-ympäristöjen houkuttelevuutta ja viihtyisyyttä lisääviä tekijöitä ovat muun muassa kadun suuntaan avautuvat toiminnot ja julkisivut, katupuut ja kausi-istutukset, penkit ja muut levähdyspaikat, valaistus sekä julkisissa tiloissa oleva taide ja rakennusten tai puiden kohdevalaistus. Kävelyreittien esteettömyyttä voidaan parantaa muun muassa reunakiviä madaltamalla sekä levähdyspaikkoja ja valaistusta lisäämällä. Lisäksi kunta voi vaikuttaa omistamiensa kiinteistöjen, kuten virastojen, kasvatuksen ja koulutuksen, terveydenhuollon, kulttuurin sekä liikunnan palveluiden lähiympäristöjen ja sisäänkäyntien esteettömyyteen. Uusien ja kunnostettavien jalkakäytävien suunnittelussa suositellaan noudatettavaksi valtakunnallisen jalankulun suunnitteluohjeen ratkaisuja (Väyläviraston ohjeita 34/2022).

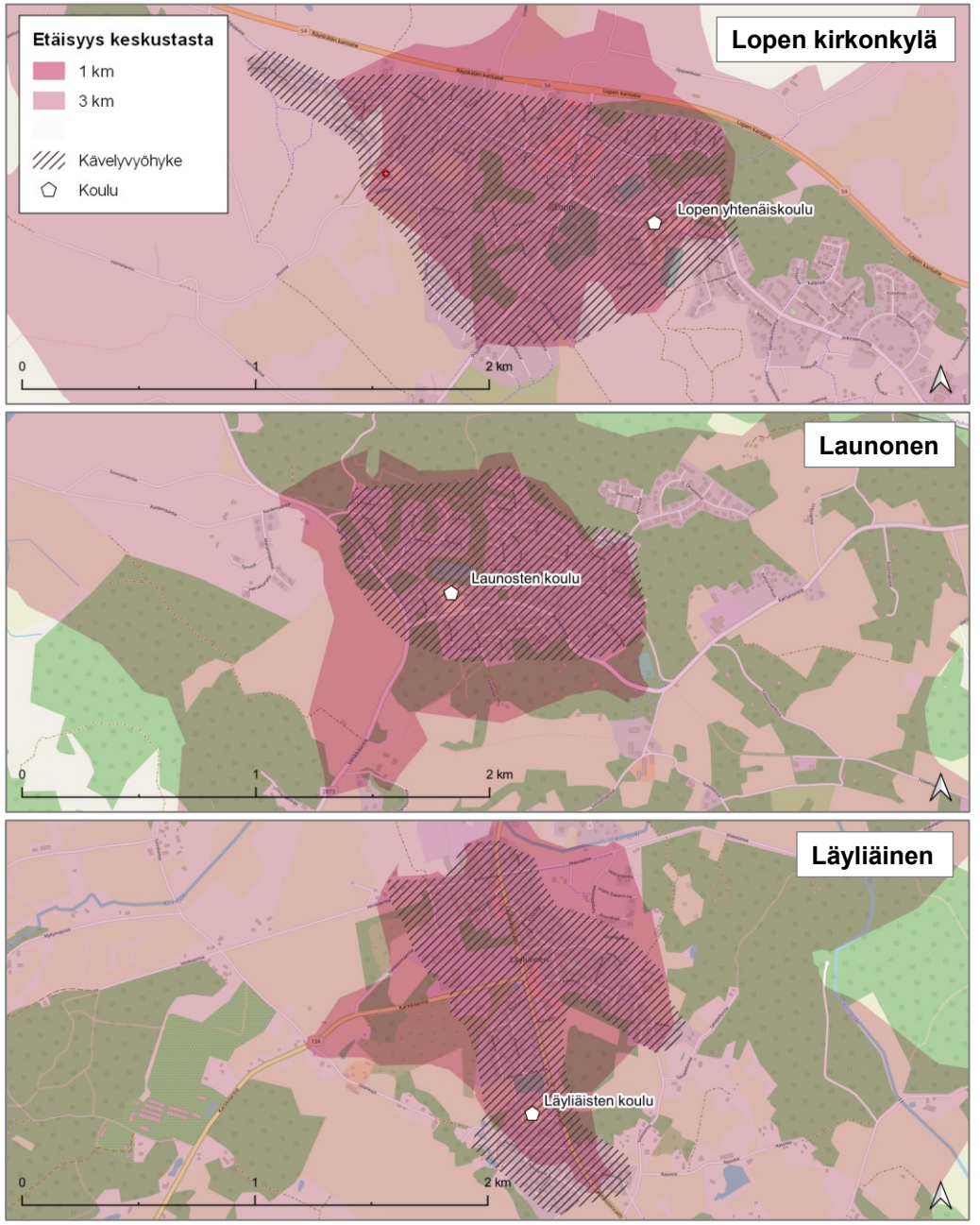

Kuvat 11–13. Yhden ja kolmen kilometrin saavutettavuus-vyöhykkeet taajamien keskustoista ja tärkeimmät kävelyalueet.

5. Ohjelman toimenpiteet

5.1 Infrastruktuuri ja olosuhteet

5.2 Asenteet ja liikkumistottumukset

5.3 Pyörämatkailu

5.4 Rahoitus ja resurssit

5. Ohjelman toimenpiteet

TOIMENPIDEOHJELMAN SISÄLTÖ

Lopen kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelma sisältää yhteensä 11 toimenpidekokonaisuutta. Toimenpiteet on jaoteltu tavoitteiden mukaisesti neljään kokonaisuuteen. Infrastruktuuri ja olosuhteet -kokonaisuus sisältää toimenpiteitä erityisesti pyöräliikenteen pääverkon puuttuvien yhteyksien toteuttamiseen, nykyisten suojateiden turvallisuuden parantamiseen sekä pyöräpysäköinnin ja väylien käytettävyyden parantamiseen.

Asenteet ja liikkumistottumukset -kokonaisuus sisältää toimenpiteitä loppilaisten kannustaminen aktiiviseen liikkumiseen erilaisten kampanjoiden, tapahtumien ja viestinnän muodossa. Pyörämatkailun kokonaisuus sisältää toimenpiteitä Lopen pyörämatkailutuotteiden kehittämiseen ja yritysyhteistyön vahvistamiseen. Rahoitus ja resurssit -kokonaisuus painottaa puolestaan kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen riittävän rahoituksen tärkeyttä.

Toimenpiteiden muodostamisessa hyödynnettiin työn alussa toteutetun asukaskyselyn tuloksia. Lisäksi toimenpiteitä ideoitiin kahdessa vuorovaikutteisessa työpajassa, jotka järjestettiin Lopen kunnantalolla 12.9.2022. Toinen työpajoista järjestettiin Lopen kunnan edustajille ja toinen iltatilaisuutena kunnan päättäjille.

Toimenpiteiden sisältö ja toteuttamisen vastuut on kuvattu tarkemmin seuraavilla sivuilla. Toimenpiteet ovat erillisiä kokonaisuuksia, joiden tarkempi sisältö määritellään toimenpiteen toteuttamisen käynnistämisen yhteydessä. Erityisesti infrastruktuurin toimenpiteet edellyttävät tarkempaa priorisointia ja aikatauluttamista seuraavan viiden vuoden ajanjaksolle kiireellisyysluokan I ja II toimenpiteiden osalta. Puuttuvien jalankulku- ja pyöräteiden osalta on lisäksi tärkeää edistää yhteyksien suunnitelmavalmiutta. Monet infrastruktuurin parantamisen toimenpiteistä edellyttävät kunnalta vahvaa yhteistyötä Uudenmaan ELY-keskuksen suuntaan.

5.1 Infrastruktuuri ja olosuhteet

1 Pyöräliikenteen tavoiteverkon puuttuvien ja parannettavien kohteiden toteuttaminen

Toimenpiteen kuvaus
Pyöräliikenteen tavoiteverkkosuunnitelman mukaisista puuttuvista ja parannettavista yhteyksistä laaditaan toteutussuunnitelmat ja toteutetaan vähintään yksi toimenpide vuodessa. Parannettavat ja puuttuvat kohteet ja niiden kiireellisyysjärjestys on esitetty raportin sivulla 21–25.

Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta haettaessa tulee noudattaa Väyläviraston pyöräliikenteen suunnitteluohjeen mukaisia minimileveyksiä (yhdistetyillä jalankulu- ja pyöräteillä: pääreitit 4,0 metriä, aluereitit 3,5 metriä).

Toteutusaikataulu
2023 →

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut
Uudenmaan ELY-keskus

2 Pyöräpysäköinnin parantaminen yleisillä alueilla, sekä koulujen ja muiden kunnan omien kiinteistöjen pihoilla

Toimenpiteen kuvaus
1) Kartoitetaan kaikkien kunnan koulujen pyöräpysäköintipaikkojen kunto ja riittävyys. Jokaisen koulun pihalle toteutetaan pyöräpysäköintiä. Pyöräpysäköintiä on tarve parantaa ainakin Lopen yhtenäiskoulun, Launosten koulun ja Kormun koulun pihoilla. Tarkempien kartoitusten tulosten perusteella vaihdetaan huonokuntoiset telineet uusiin ja lisätään uusia pyöräpysäköintipaikkoja. Kaikki uudet pyöräpysäköintipaikat toteutetaan kiinteinä runkolukituksen mahdollistavina telineinä. Suositaan toteutuksessa värikkäitä telineitä.

2) Lisätään pyöräpysäköintipaikkoja yleisille alueille ja muiden kunnan omien kiinteistöjen yhteyteen. Kohteita ovat ainakin tori, linja-autoasema, kirjasto, urheilukenttä, tenniskentän ja urheiluhallien alue sekä kirkonkylän uimaranta. Kaikki uudet pyöräpysäköintipaikat toteutetaan laadukkaasti (runkolukittavat telineet, tapauskohtaisesti katos) ja ne sijoitetaan lähelle palvelua tai rakennuksen sisäänkäyntiä.

Tässä työssä tunnistetut kohteet, joissa pyöräpysäköintiä on tarpeen parantaa, on esitetty sivujen 21–25 toimenpidekartoilla PP-merkinnällä.

Toteutusaikataulu
2023–2024

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut
Sivistyspalvelut

5.1 Infrastruktuuri ja olosuhteet

3 Penkkien ja levähdyspaikkojen lisääminen keskustaan

Toimenpiteen kuvaus
Parannetaan keskustan kävely-ympäristön viihtyisyyttä ja esteettömyyttä lisäämällä penkkejä ja levähdyspaikkoja. Levähdyspaikkoja sijoitetaan Lopen keskusta-alueen tärkeimmille kävelyreiteille noin 100-200 metrin välein. Levähdyspaikat sijoitetaan kulkuväylien ulkopuolelle, jotta ne eivät aiheuta törmäysvaaraa, ja niille tulee olla esteetön pääsy esimerkiksi rollaattorilla. Valitaan penkkejä, joissa on selkänoja ja käsinoja.

Toteutusaikataulu
2023–2024

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut

4 Kävelyn ja pyöräliikenteen määrien säännöllinen seuraaminen

Toimenpiteen kuvaus
Seurataan kävelyn ja pyöräliikenteen määrien kehittymistä ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta käyttäjämääriin. Toteutetaan säännöllinen seuranta määritellyissä seurantapisteissä. Seurantaan suositellaan yhtä automaattista näytöllistä kävelijät ja pyöräilijät havaitsevaa laskinta sekä vähintään kerran vuodessa tehtäviä käsinlaskentoja. Yksi automaattinen laskin mahdollistaa viikonpäivä-, vuosi ja säävaihtelun huomioon ottamisen käsinlaskentojen tuloksissa.

Laskentapisteet: 1) Yhdystiellä kunnantalon kohdalla, 2) Kauppatie Lopen torin kohdalla, 3) Jokiniementie Lopen yhtenäiskoulun lähellä, 4) Läyliäistenraitti Läyliäisissä ja 5) Kartanontie Launosissa.

Toteutusaikataulu
Jatkuvaa työtä
2023 laskentapisteitä

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut
ELY-keskus

TOIMENPIDE 1:
PYÖRÄLIIKENTEEN TAVOITEVERKON PUUTTUVIEN JA PARANNETTAVIEN KOHTEIDEN TOTEUTTAMINEN

LOPEN KIRKONKYLÄ

Parannuskohde		Kiireellisyys-luokka	Kustannus-arvio	Vastuu
1	Tarkastellaan mahdollisuuksia Yhdystien autoliikenteen rauhoittamiseen keskusta-alueelle saavuttaessa toteuttamalla kaksi korotettua suojatietä: Viertotien liittymä sekä Kunnantalon kohdan suojatie.	I	16 000 €	ELY Kunta
2	Yhdystien kävely- ja pyörätien päällysteen uusiminen molemmin puolin katua välillä Viertotie-Kauppatie, väylän kevyt leventäminen vähintään 3,5 metriin (pituus yhteensä n. 300 m).	I	12 000 €	ELY Kunta
3	Tarkastetaan uuden nopeusrajoitusohjeen kautta keskustan nopeusrajoituksen laskemisen edellytyksiä (30 km/h). Lisätään nopeusrajoitusten tiemerkintöjä.	II	-	ELY Kunta
4	Yhdystie-Jokiniementie liittymäalueen uudelleen järjestäminen liittymäalueita kaventamalla ja tuomalla suojatiet lähemmäs liittymäaluetta.	III	Edellyttää tarkempaa suunnittelua	ELY Kunta
5	Kauppatien viihtyisyyden parantaminen ja ajoneuvoliikenteen rauhoittaminen esimerkiksi leventämällä jalankulku- ja pyöräteitä, leventämällä ja korottamalla kirjaston ja torin välistä suojatietä sekä samalla toisen ajoyhteyden sulkeminen torin viereiselle pysäköintialueelle, Yhdystien ja Kauppatien liittymäaluetta kaventamalla.	III	Edellyttää tarkempaa suunnittelua	Kunta

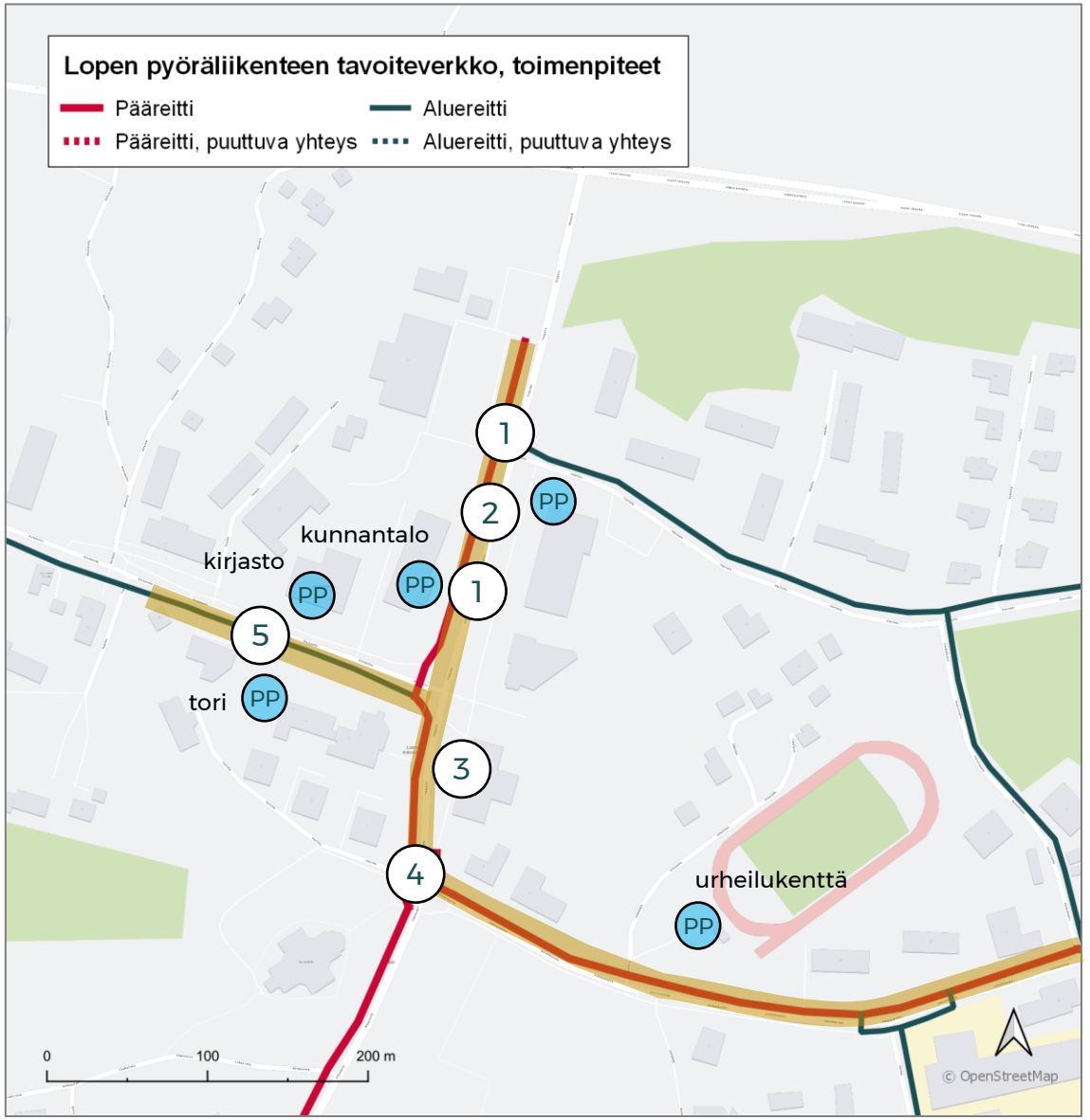

Kuva 14. Lopen kirkonkylän ympäristön toimenpiteet.

PP Kartalla esitettyihin kohteisiin asennetaan runkolukituksen mahdollistavat telineet. Suosituksena noin 10-20 pyöräpysäköintipaikkaa / kohde.

Nopeusrajoituksen muutos.

TOIMENPIDE 1:
PYÖRÄLIIKENTEEN TAVOITEVERKON PUUTTUVIEN JA PARANNETTAVIEN KOHTEIDEN TOTEUTTAMINEN

LOPEN YHTENÄISKOULUN YMPÄRISTÖ

Parannuskohde		Kiireellisyys-luokka	Kustannus-arvio	Vastuu
6	Opintien liikennejärjestelyjen selkeyttäminen Lopen yhtenäiskoulun kohdalla: kävely- ja pyörätiet, saattoliikenne ja pyöräpysäköinti (havainnekuva liitteessä 1, kuva 19)	I	Edellyttää tarkempaa suunnittelua	Kunta
7	Koulurinteen ympäristön turvallisuuden parantaminen: ajoyhteyden katkaiseminen, pysäköintialueen selkeyttäminen, valaistuksen lisääminen (havainnekuva liitteessä 1, kuva 20)	I	Edellyttää tarkempaa suunnittelua	Kunta
8	Tarkastellaan Jokiniementien ja Koulurinteen molempien suojateiden turvallisuuden parantamisen mahdollisuuksia esimerkiksi toteuttamalla korotetut suojatiet tai lisäämällä suojateiden eteen hidasteet ja nopeusnäytöt	I	21 000 €	ELY Kunta
9*	Tarkastellaan Jokiniementien ja Opintien liittymäalueen turvallisuuden parantamisen mahdollisuuksia esimerkiksi toteuttamalla korotettu liittymäalue tai korotettu suojatie sekä muuttamalla pysäkkijärjestelyjä.	II	Edellyttää tarkempaa suunnittelua	ELY Kunta
10	Jokiniementien nopeusrajoituksen laskeminen 30 km/h, nopeusrajoitusten tiemerkintöjen lisääminen	II	-	ELY

* Kohteen korotetun liittymäalueen ja liittymän uudelleenjärjestelyn toteuttaminen edellyttää kunnalta merkittävää kustannusosuutta.

Kuva 15. Lopen yhtenäiskoulun ympäristön toimenpiteet.

PP Kartalla esitettyihin kohteisiin asennetaan runkolukituksen mahdollistavat telineet. Suosituksena noin 10-20 pyöräpysäköintipaikkaa / kohde.

Nopeusrajoituksen muutos.

TOIMENPIDE 1:
PYÖRÄLIIKENTEEN TAVOITEVERKON PUUTTUVIEN JA PARANNETTAVIEN KOHTEIDEN TOTEUTTAMINEN

PILPALANTIE, JOKINIEMENTIE JA SAJATIE

Parannuskohde		Kiireellisyys-luokka	Kustannus-arvio	Vastuu
11	Tarkastetaan uuden nopeusrajoitusohjeen kautta Pilpalantien nopeusrajoituksen laskemisen edellytyksiä (40 km/h), tai vaihtoehtoisesti jatketaan 40 km/h nopeusrajoitusaluetta Kyyniönlahdentien suojatien yli	I	-	ELY Kunta
12	Opintien ajoneuvoliikenteen väistämisvelvollisuus liikennemerkin lisääminen ja suojatiemaalausten lisääminen Kyyniönlahdentien suuntaisesti	I	-	Kunta
13	Jokiniementien kävely- ja pyörätien päällysteen uusiminen (n. 2,5 km)	I	100 000 €	ELY Kunta
14	Tarkastellaan uuden korotetun suojatien rakentamisen mahdollisuuksia Jokiniementielle Kallentien ja Vanhankoskentien liittymäalueelle. Edellyttää todennäköisesti muutoksia pysäkkijärjestelyihin.	I	8 000 € korotetun suojatien osuus	ELY Kunta
15	Uuden kävely- ja pyörätien rakentaminen Sajatielle (mt 132) välille Jokiniementie – Sajaniemenraitti (pituus 1,7 km)	I	850 000 €	ELY Kunta
16*	Tarkastellaan uuden kävely- ja pyörätien tai levennetyn pientareen rakentamista Pilpalantielle välille Ilkonkuja – Rantapolku (pituus n. 180 m). Turvallinen yhteys uimarannalle. Noin 30 metrin osuudella tie kulkee kahden kiinteistön välistä, jossa tilaa vain pientareelle.	II	90 000 €	ELY Kunta

* Kohteen toteuttaminen edellyttää kunnalta merkittävää kustannusosuutta.

Kustannusarviossa käytetty keskimääräistä kilometrihintaa 500 000 € / km uuden väylän toteuttamisessa ja 40 000 € / km päällysteen uusimisessa.

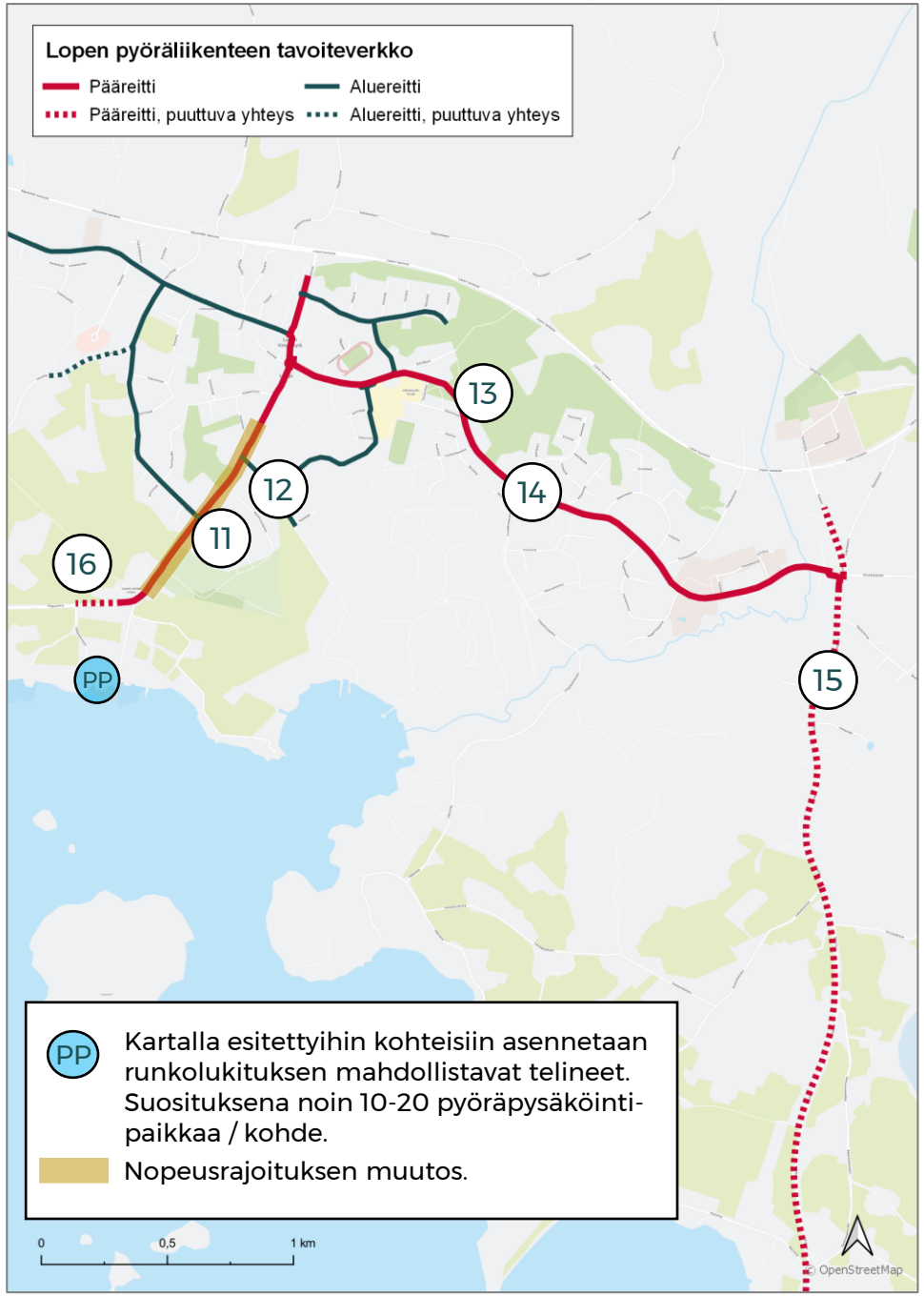

Kuva 16. Pilpalantien, Jokiniementien ja Sajatien toimenpiteet.

TOIMENPIDE 1:
PYÖRÄLIIKENTEEN TAVOITEVERKON PUUTTUVIEN JA PARANNETTAVIEN KOHTEIDEN TOTEUTTAMINEN

LÄYLIÄINEN

Parannuskohde		Kiireellisyys-luokka	Kustannus-arvio	Vastuu
17	Mt 132 Läyliäistenraitin tievalaistuksen parantaminen vaiheittain. Erityinen huomio valaistuksen riittävyydessä suojateiden kohdilla.	I	-	Kunta
18	Läyliäisten koulun piha-alueen liikennejärjestelyjen selkeyttäminen hyödyntämällä esimerkiksi ajoratamaalauksia: pysäköinti, koulukuljetukset sekä kävely- ja pyöräily-yhteydet koulun pyöräpysäköintiin.	I	-	Kunta
19	Nopeusnäytön hankinta ja sijoittaminen Läyliäisten koulun ja päiväkodin läheisyyteen	I	2 500 €	Kunta
20	Uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen yhteydelle Karpalistontie ja Toivalantie (n. 800 m)	II	400 000 €	Kunta
21	Mt 132 Läyliäistenraitin uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen välille Metsäläntie - Hyvinkääntie (n. 1 km).	II	500 000 €	ELY Kunta
22*	Mt 132 Läyliäistenraitin uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen välille Hyvinkääntie - Talolantie (n. 1,2 km), suunnitelmavalmiuden edistäminen	III	600 000 €	ELY Kunta

* Kohteen toteuttaminen edellyttää kunnalta merkittävää kustannusosuutta.

Kustannusarviossa käytetty keskimääräistä kilometrihintaa 500 000 € / km uuden väylän toteuttamisessa.

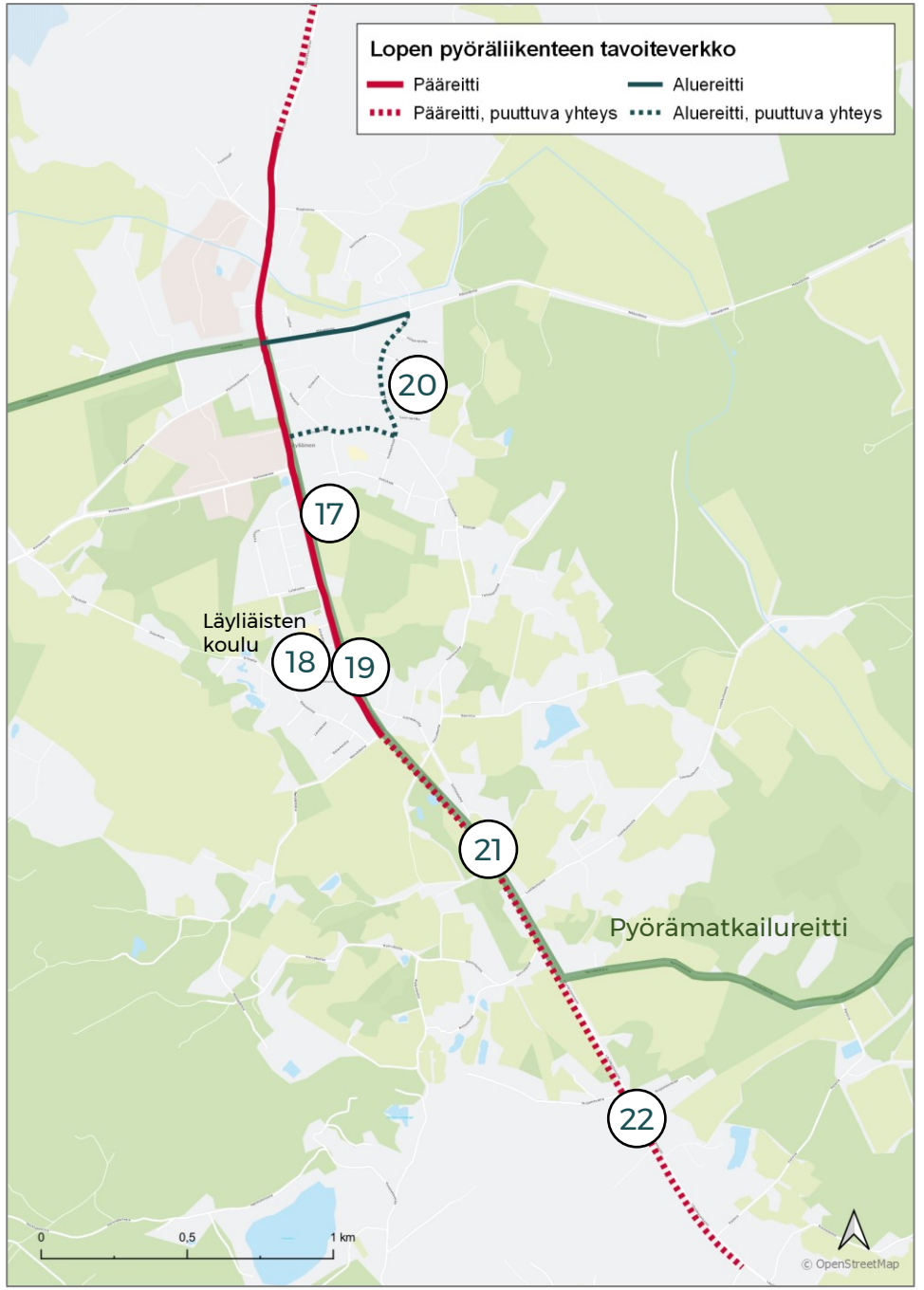

Kuva 17. Läyliäisten alueen toimenpiteet.

TOIMENPIDE 1:
PYÖRÄLIIKENTEEN TAVOITEVERKON PUUTTUVIEN JA PARANNETTAVIEN KOHTEIDEN TOTEUTTAMINEN

LAUNONEN JA KORMU

Parannuskohde		Kiireellisyys-luokka	Kustan-nusarvio	Vastuu
23	Herajoentie valaistuksen toteuttaminen välille Kormun koulu – Kormun kartano	I	-	Kunta
24	Tarkastellaan kylätien toteuttamisen mahdollisuutta Herajoentiellä osuudella Kormun koulu – Kormun kartano (n. 0,5 km)	I	-	ELY Kunta
25	Uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen välillä Avikintie-Raidemaantie (n. 550 m), koulureitti	II	275 000 €	ELY Kunta
26*	Uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen välille Kartanontie-Rositie/Lopen kantatie (n. 1,4 km)	III	700 000 €	ELY Kunta
27	Uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen Kartanontielle välillä Ratatie-Lopen kantatie (n. 3,1 km), suunnitteluvalmiuden edistäminen	III	1,6 M€	ELY Kunta

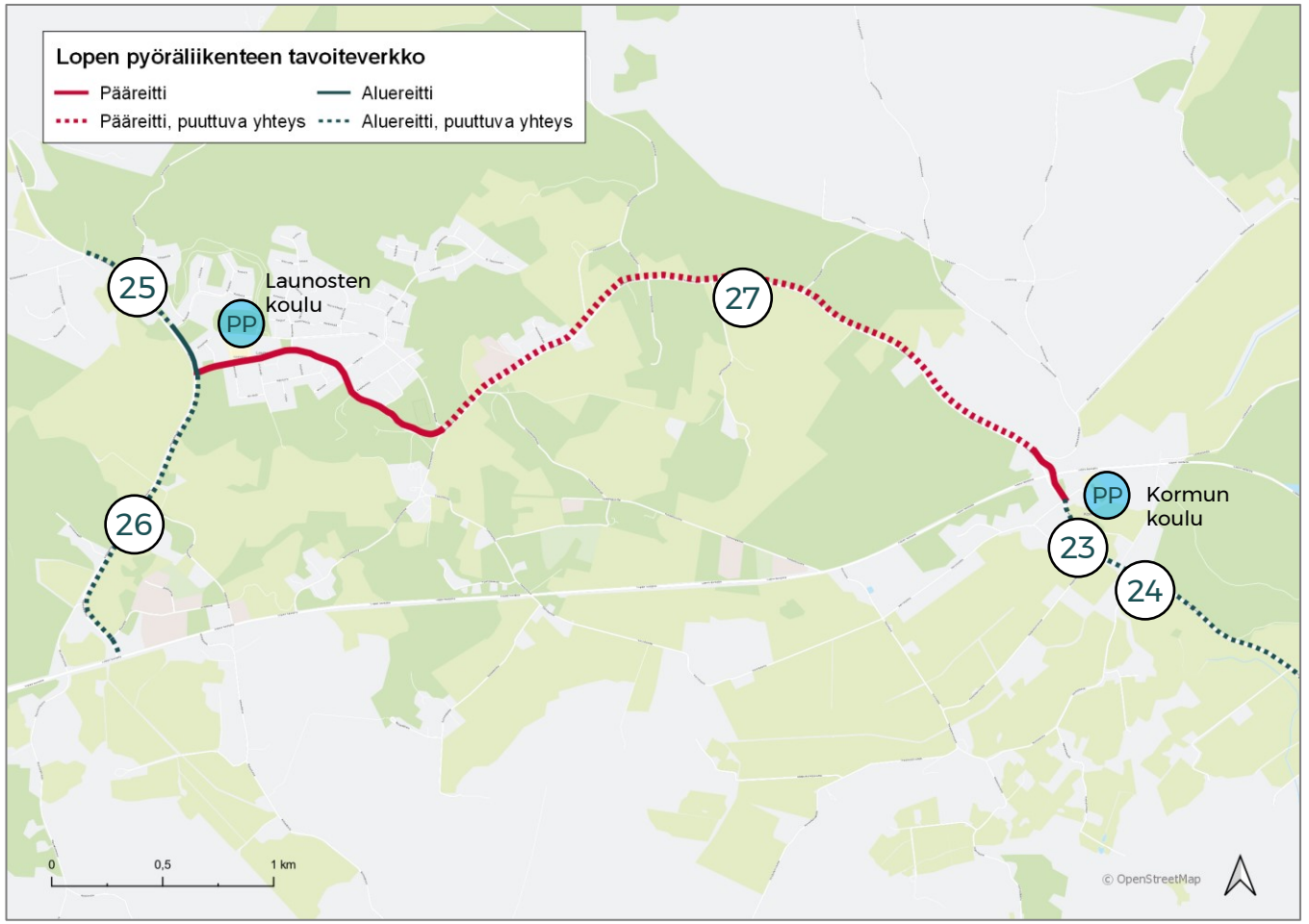

Kuva 18. Launosten ja Kormun ympäristöjen toimenpiteet.

* Toteuttaminen edellyttää kunnalta merkittävää kustannusosuutta.

Kustannusarviossa käytetty keskimääräistä kilometrihintaa 500 000 € / km uuden väylän toteuttamisessa.

5.2 Asenteet ja liikkumistottumukset

5 Kaikkien loppilaisten kannustaminen aktiiviseen liikkumiseen

Toimenpiteen kuvaus
Muodostetaan poikkihallinnollinen työryhmä erilaisten kampanjoiden ja tempausten suunnittelua ja toteuttamista varten. Ryhmään kutsutaan mukaan edustajat ainakin vapaa-aikatoimesta, sivistyspalveluista, viestinnästä ja teknisistä palveluista. Työryhmän toiminnan tavoitteena on päättää, mihin kestävän liikkumisen kampanjoihin kunnassa osallistutaan, kuinka kampanjat toteutetaan ja kuinka niistä viestitään. Huomioidaan kampanjoiden suunnittelussa myös liikenneturvallisuuden teema. Työryhmässä sovitut kampanjat päivitetään viestinnän vuosikelloon.

Työn aikana ideoitiin kahta uuttaa, vuosittain toteutettavaa kampanjaa, joiden tarkempi sisältö on esitetty ohessa. Muita esimerkkejä kestävän liikkumisen valtakunnallisista kampanjoista ovat Liikkujan viikko, Pyöräilyviikko, Kilometrikisa, Talvikilometrikisa, Pyöräilytalvi ja koulujen kilometrikisat.

Toteutusaikataulu
2023 alkaen, jatkuvaa toimintaa

Vastuutaho
Vapaa-aikatoimi
Tekniset ja ympäristöpalvelut
Sivistyspalvelut
Viestintä

Yhteistyössä liikenneturvallisuustyöryhmän toiminnan kanssa

Kampanja 1:
Turvallisen ja kestävän liikkumisen teeman tuominen torstaitorille

Toimenpiteen kuvaus
Osallistutaan kesän aikana kahdelle Lopen kirkonkylässä järjestettävälle torstai-torille kestävän ja turvallisen liikkumisen teemalla. Toinen toritapahtumista voi olla lapsille suunnattu teematorstaitori. Suunnitellaan toritapahtumaan sopivaa ohjelmaa yhteistyössä Liikenneturvan ja paikallisen pyöräliikkeen kanssa. Aktiviteettina voi olla esimerkiksi sähköpyörän testausta, pyörien pikahuoltoa, tai lapsille sopiva pyöräilyn taitorata. Lisätään myös torivisaan kävely- ja pyöräilyaiheisia kysymyksiä, ja palkinnoiksi pyöräilyaiheisia tuotteita (esim. pyörän etu- tai takavalo, pyörän pumppu, monitoimityökalu).

Toteutusaikataulu
Kesä 2023 alkaen, jatkuvaa toimintaa

Vastuutaho
Vapaa-aikatoimi
Tori-koordinaattori

Kampanja 2:
Heijastimien jakaminen syksyisin

Toimenpiteen kuvaus
Osallistutaan Lopen Kirkonkylän Martat ry:n järjestämään tempaukseen, jossa kirkonkylällä kuusi koristellaan heijastimilla. Kunnan asukkaat saavat hakea kuusesta heijastimia, tai vaihtaa oman heijastimensa toisenlaiseen.

Teetetään Lopen kunnalle omia heijastimia, joita viedään kuuseen. Viestitään kampanjasta kunnan eri viestintäkanavissa.

Toteutetaan yhteistyössä Lopen Kirkonkylän Martat ry:n kanssa.

Toteutusaikataulu
Syksy 2023 / 2024

Vastuutaho
Vapaa-aikatoimi
Viestintä

5.2 Asenteet ja liikkumistottumukset

6 Koululaisten kannustaminen aktiiviseen koulumatkaliikkumiseen

Toimenpiteen kuvaus
Suunnitellaan toimenpiteessä 5 muodostetussa poikkihallinnollisessa työryhmässä kestävän koulumatkaliikkumisen kampanja yhdessä Lopen alakoulujen rehtoreiden kanssa. Rehtorit jalkauttavat kampanjan kouluihin.

Alakoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen suunnatun kampanjan avulla kannustetaan oppilaita ja heidän vanhempiaan aktiiviseen koulumatkaliikkumiseen ja vähentämään koulualueelle suuntautuvaa saattoliikennettä. Lisäksi tavoitteena on lisätä vanhempien tietoutta aktiivisen koulumatkaliikkumisen hyödyistä ja saattoliikenteen aiheuttamista ongelmista.

Hyödynnetään kampanjan suunnittelussa ja toteutuksessa fiksustikouluun.fi-sivustolla olevia kampanjaideoita ja materiaaleja.

Toteutusaikataulu
Syksy 2023 alkaen, jatkuvaa toimintaa

Vastuutaho
Vapaa-aikatoimi
Tekniset ja ympäristöpalvelut
Sivistyspalvelut
Viestintä

7 Pyöräilymerkin suorittaminen kaikkiin Lopen kouluihin

Toimenpiteen kuvaus
Otetaan Pyöräilymerkin suorittaminen osaksi kaikkien Lopen koulujen opetusta Pyöräilykuntien verkoston laatiman valmiin aineiston pohjalta (fiksustikouluun.fi). Kohderyhmänä kaikki Lopen 1.-3. -luokkalaiset. Pyöräilymerkki sisältää kolme eri teemaista oppituntia ja testiradan kullekin luokka-asteelle.

Pyöräilymerkin tavoitteena on parantaa lasten pyöräilytaitoja, kannustaa lapsia ja perheitä pyöräilemään sekä rohkaista perheitä ja opettajia innostamaan lapsia pyöräilemään koulu- ja harrastusmatkansa myös alimmilla luokilla.

Toteutetaan Pyöräilymerkin suorittaminen kaikissa Lopen kouluissa syksyisin koulun alkaessa. Rehtorit jalkauttavat Pyöräilymerkin kouluihin.

Toteutusaikataulu
Syksy 2023 alkaen, jatkuvaa toimintaa

Vastuutaho
Sivistyspalvelut
Viestintä

5.3 Pyörämatkailu

8 Lopen pyörämatkailutuotteiden kehittäminen

Toimenpiteen kuvaus

1) Laaditaan kunnan nettisivuille Ulkoilureitit ja luontokohteet -osion alle reittikuvaukset Lopen kunnan alueen pyörämatkailureiteistä. Tunnistettuja reittejä ovat Pikkupässin pyöräilyreitti (retkipyöräily), Loppijärven kierros (retkipyöräily/maantiepyöräily) ja Ojajärven kierros (maastopyöräily, maanomistus tarkastettava). Reittikuvauksissa hyödynnetään olemassa olevaa sivustoa Pikkupässin reitistä ja Loppijärven maisematarinat -Citynomadi-reittiä. Reittikuvauksissa kerrotaan mm. reitin pituus, suositeltava kohderyhmä, maaston ja tieosuuksien luonne sekä reitin varrella olevat nähtävyydet, pysähdyspaikat ja palvelut.

2) Tuodaan pyörämatkailu näkyviin kunnan nettisivuilla myös Matkailu-osion alle sekä seudun matkailusivuille Visitriihimaki.fi (ristiinlinkitykset aikaisemmin luotuihin reittikuvauksiin). Tuodaan Matkailu-osiossa esiin pyörämatkailuun liittyvät palvelut kuten reittien varrella olevat ravintolapalvelut, pyörähuolto- ja vuokrauspalvelut.

3) Viedään pyörämatkailureitit Pyörämatkailukeskuksen ylläpitämän valtakunnallisen Bikeland.fi -pyörämatkailusivuston kartalle. Lisätään kunkin reitin yhteyteen linkki Lopen kunnan sivulle, josta tarkemmat reittikuvaukset löytyvät.

4) Laaditaan pyörämatkailureiteistä artikkeli ja kartta vuoden 2023 Loppi tutuksi -julkaisuun.

Toteutusaikataulu
Kevääseen 2023 mennessä, tietojen päivittäminen vuosittain

Vastuutaho
Viestintä
Vapaa-aikatoimi

9 Tervetuloa pyöräilijä -tunnuksen markkinointi yrityksille

Toimenpiteen kuvaus
Laaditaan markkinointikirje, jolla kannustetaan Lopen pyörämatkailureittien vaikutusalueen yrityksiä käyttöönottamaan Tervetuloa pyöräilijä -tunnus. Hyödynnetään Pyörämatkailukeskuksen valmista infoesitettä, joka löytyy Bikeland.fi-sivustolta. Laaditaan listaus kontaktoitavista yrityksistä.

Kontaktoitavia yrityksiä ovat esimerkiksi majoituspalvelut, ravintolat ja kahvilat, kaupat, pyörävuokraamot, pyörähuoltamot, ohjelmapalvelut sekä bussi- ja taksiyrittäjät. Kontaktoidaan yrityksiä Loppi tutuksi -lehden markkinoinnin yhteydessä.

Kootaan tieto pyöräilijäystävällisistä palveluista Lopen kunnan verkkosivuille pyörämatkailuosion alle.

Toteutusaikataulu
Kevät 2023

Vastuutaho
Vapaa-aikatoimi
Viestintä

5.4 Rahoitus ja resurssit

10 Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisen resurssien lisääminen

Toimenpiteen kuvaus
Varataan kunnan vuotuisesta budjetista riittävät resurssit kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämiseen. YK:n antama suositus on 20 % liikenneinvestointien budjetista, ECF:n suositus 15-25 e/asukas/vuosi. Lopella suositus tarkoittaa 115 000–195 000 e/vuosi osoittamista kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen.

Toteutusaikataulu
2023

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut

11 Avustusten hyödyntäminen kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisessä

Toimenpiteen kuvaus
Haetaan aktiivisesti valtiolta avustuksia kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämiseen Lopella.

Mahdollisia avustuksia ovat ainakin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin Liikkumisen ohjauksen valtionavustus ja Tieliikenteen turvallisuuden valtionavustus sekä kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamiseen kohdennettu Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustus.

Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustus edellyttää Väyläviraston pyöräliikenteen suunnitteluohjeen (18/2020) mukaisten minimileveyksien noudattamista sekä laskentatietoa hakukohteen jalankulkija- ja pyöräilijämääristä.

Toteutusaikataulu
Jatkuvaa työtä

Vastuutaho
Tekniset ja ympäristöpalvelut
Talous- ja hallintopalvelut

ECF = European Cyclists' Federation

6. Toimenpiteiden seuranta ja vaikutusten arviointi

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelman toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta tulee seurata säännöllisesti. Toimenpiteiden toteutumisen seurannalla tarkoitetaan kunnan oman toiminnan seurantaa, kun taas vaikuttavuuden seurannalla viitataan toimenpiteiden vaikutuksiin suhteessa ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Seurantaan perustuva tieto lisää ymmärrystä kävelyn ja pyöräliikenteen hyödyistä, auttaa perustelemaan seuraavien toimenpiteiden tarpeellisuutta, sekä helpottaa saamaan niiden suunnittelulle ja toteutukselle tukea ja rahoitusta. Tieto kävelyn ja pyöräliikenteen määrästä on myös edellytys muun muassa valtion investointituen hakemiselle.

Tärkeä osa kävelyn ja pyöräliikenteen seurantaa on tuloksista viestiminen sekä päättäjille että kuntalaisille.

Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi Lopella suositellaan seurattavan ainakin seuraavia asioita:

- Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden määrä, vuosittaiset laskennat
- Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen vuosittain investoitu euromäärä (€/asukas)
- Vuosittain toteutettujen/kunnostettujen jalankulku- ja pyöräteiden pituus (km)
- Asukkaiden tyytyväisyys kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteisiin
- Vuosittain toteutetut kampanjat ja tempaukset sekä niiden näkyvyys (kävijämäärät, tiedotteiden lukijamäärät)

Kävelyn ja pyöräliikenteen toimenpideohjelman toimenpiteiden toteutumisen ja niiden vaikuttavuuden seurannasta vastaa kunnan liikenneturvallisuustyöryhmä. Tuloksista raportoidaan vuosittain tekniselle lautakunnalle ja vapaa-aikalautakunnalle.

LIITE 1. Ehdotus Lopen yhtenäiskoulun saattoliikenteen ja pysäköinnin järjestelyjen selkeyttämiseksi

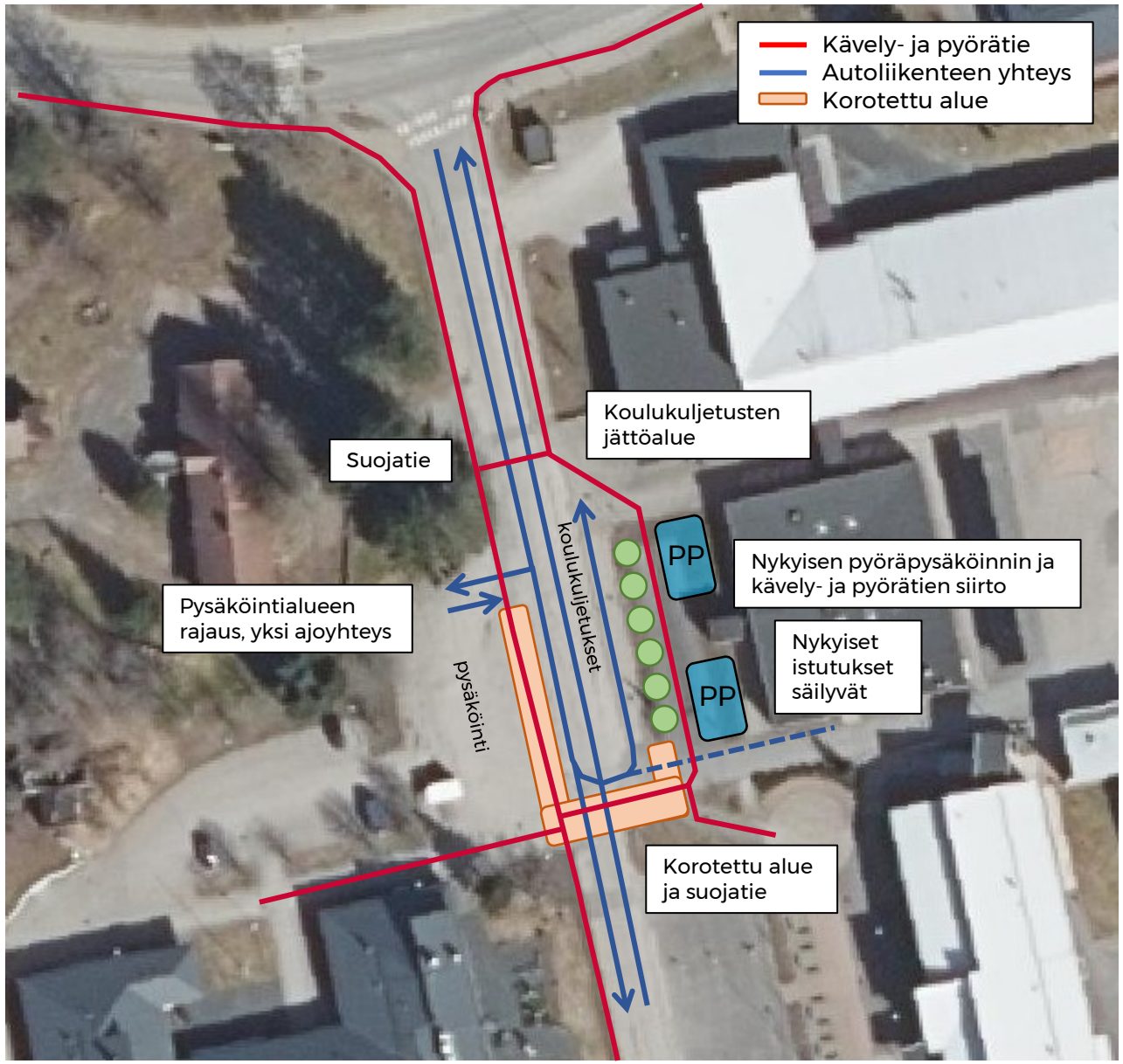

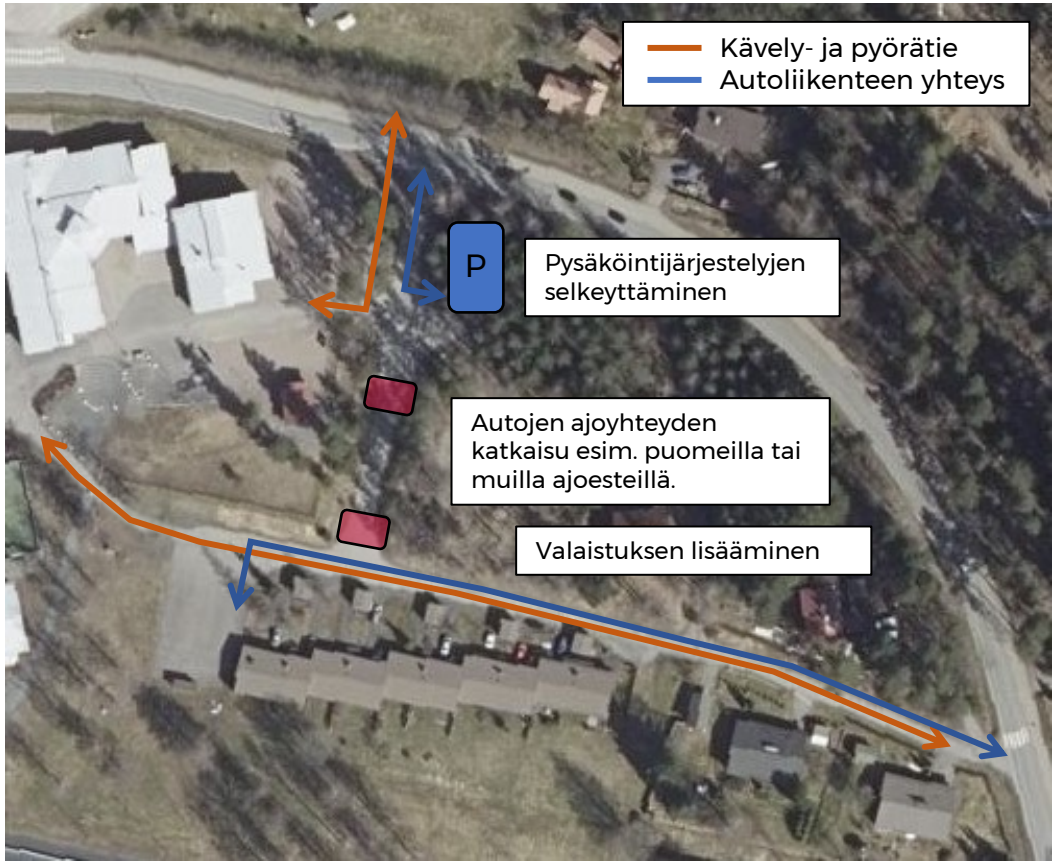

Kuva 20. Koulurinteen ympäristön turvallisuuden parantaminen: ajoyhteyden katkaiseminen, pysäköintialueen selkeyttäminen ja valaistuksen lisääminen.

Kuva 19. Lopen yhtenäiskoulun piha-alueen järjestelyjen selkeyttäminen sekä kävelyn ja pyöräliikenteen turvallisuuden parantaminen. Vaihtoehtoisesti kaikkien kuljetusoppilaiden jättö ja nouto Jokiniementien varren bussipysäkeiltä, jolloin jokaiselle oppilaalle tulee myös lyhyt matka kävelyä.